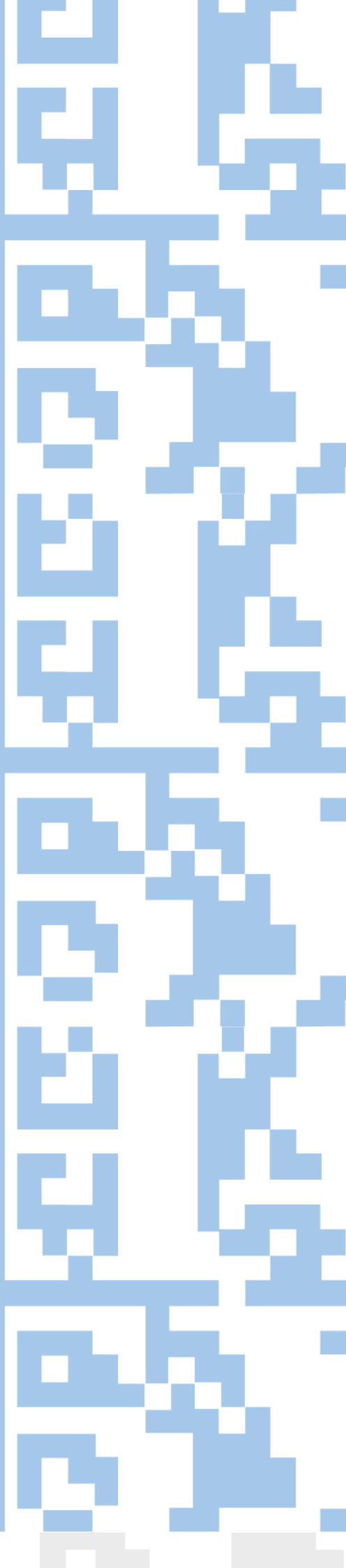

Моніторинг

25 – 29 липня

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Прийнято в цілому Закон України «Про акціонерні товариства» (законопроект №2493 від 25.11.2019р.)

Посилання на документ:

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67468

Прийнято в цілому Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей діяльності фінансового сектору у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні» (Законопроект 7465-1 від 24.06.2022р.)

Закон про особливості роботи Національного банку України, Фонду гарантування вкладів України, кредитних спілок, Комісії з цінних паперів під час війни. Вказаним Законом також:

- подовжується до 01 січня 2028 року дія Закону України «Про фінансову реструктуризацію»;
- відтермінується до 01 грудня 2022 року дата введення в дію Законом України «Про платіжні послуги».

Посилання на документ:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39864>

Прийнято в цілому Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про споживче кредитування" щодо врегулювання простроченої заборгованості на період дії воєнного, надзвичайного стану» (законопроект №7414 від 27.05.2022р.)

Тимчасово (на період дії воєнного стану та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування) забороняє банкам, небанківським установам, колекторським компаніям стягувати прострочені борги з:

- військовослужбовців Збройних сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів спецпризначення;
- працівників Державної спеціальної служби транспорту;
- працівників Держслужби спеціального зв'язку, які проходять військову службу на території України;
- українців, які виконують військовий обов'язок за межами України.

Крім того, запропоновані зміни стосуються військовослужбовців, які отримали інвалідність внаслідок захворювання пов'язаного з проходженням служби та членів їхніх сімей, військовозобов'язаних та резервістів, призваних на навчальні та спеціальні збори, членів добровольчих формувань територіальних громад, членів сімей військовослужбовців, які загинули, померли чи пропали безвісти, осіб, які перебувають у полоні.

Посилання на документ:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39696>

Прийнято у першому читанні проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оптимізації деяких питань примусового відчуження та вилучення майна в умовах правового режиму воєнного стану» № 7605 від 27.07.2022 р.

Проектом Закону пропонується:

- внесення змін до Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» щодо оптимізації порядку відчуження та вилучення майна, та здійснення відповідної компенсації;

- доповнення Пункту 2-2 розділу V Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» щодо умов передачі майна в управління;

- доповнення статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» щодо повноважень воєнних адміністрацій;

- доповнення Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України» щодо компетенції РНБОУ.

Посилання на законопроект:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40137>

Зареєстровано проект Постанови «Про Звернення Верховної Ради України до Європейського Союзу та країн Групи Семи, як засновників Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) з приводу посилення боротьби з відмивання коштів та з коштами кримінального походження, з фінансуванням тероризму, з фінансовими механізмами, які використовує Російська Федерація для уникнення санкцій і які

сприяють продовженню російського вторгнення на територію України» № 7582 від 22.07.2022 р.

Метою проекту є посилення контролю за такими інструментами, як криптовалюти та інші віртуальні активи, які стають транзитним механізмом для переведення коштів міжнародних терористів і підсанкційних країн, фінансування міжнародної торгівлі підсанкційними товарами, зокрема рф; виявлення, демаскування і арешт усіх наявних статків і активів, які належать президенту рф, чиновникам і олігархам рф, проти яких запроваджені санкції внаслідок агресії рф проти України.

Посилання на проект Постанови:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40091>

Зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо посилення відповідальності посадових осіб контролюючих органів, прискорення бюджетного відшкодування податку на додану вартість та запровадження додаткових механізмів компенсації вартості відчуженого майна у період воєнного стану» № 7591 від 26.07.2022 р.

Законопроект посилює відповідальність посадових осіб контролюючих органів, зменшення перевірок платників податків у період воєнного стану, має на меті прискорення бюджетного відшкодування ПДВ для суб'єктів господарювання та запровадження додаткових механізмів компенсації вартості відчуженого майна у період воєнного стану.

Зокрема, законопроектом пропонується:

- визначати вартість примусово відчуженого майна (за вимогою власника майна) у сумі його первісної вартості, зазначеної в первинних документах, складених відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні";

- доповнити механізм отримання компенсації за примусово відчужене майно для колишніх власників шляхом зменшення податкових зобов'язань із загальнодержавних податків і зборів або шляхом випуску облігацій внутрішньої державної позики на суму вартості відчуженого майна, та ін.

Посилання на законопроект:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40105>

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Затверджено Постанову Правління Національного банку України «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 21 липня 2022 року №155

Внесено до постанови Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 149 “Про затвердження Положення про ліцензування банків” (зі змінами) такі зміни:

1) у пункті 4 Постанови (стосовно строків приведення приміщень банків у відповідність до чинних ДБН в частині доступності для маломобільних груп населення):

в абзаці першому підпункту 1 цифри “2022” замінити цифрами “2023”;
в абзаці першому підпункту 2 цифри “2023” замінити цифрами “2024”;
у підпункті 3 слово та цифри “липня 2024” замінити словом і цифрами “січня 2025”;

2) пункти 6, 7 Положення викласти в такій редакції:

“6. Ознаки небездоганної ділової репутації, визначені в пункті 65 глави 6 розділу II Положення, не застосовуються до фізичної особи, якщо така особа була погоджена Національним банком України на посаду в банку (було погоджено призначення особи/визначено відповідність її професійної придатності та ділової репутації) або якщо такій особі було надано погодження (дозвіл) на набуття істотної участі в банку після прийняття визначеного в підпункті 3 пункту 65 глави 6 розділу II Положення рішення щодо фінансової установи, іноземної фінансової установи.

7. Ознаки небездоганної ділової репутації, визначені в пункті 69 глави 7 розділу II Положення, не застосовуються до юридичної особи, якщо такій особі було надано погодження (дозвіл) на набуття істотної участі в банку після прийняття визначеного в підпункті 2 пункту 69 глави 7 розділу II Положення рішення щодо фінансової установи, іноземної фінансової установи.”;

3) Положення після пункту 8 доповнити двома новими пунктами 8¹, 8² такого змісту:

“8¹. Банкам України забезпечити подання до Національного банку України витягів з анкет власників істотної участі в банку, керівників банку, керівника підрозділу внутрішнього аудиту, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера банку за формою, затвердженою розпорядчим актом Національного банку України та розміщеною на сторінці офіційного Інтернет представництва Національного банку України, з таблицями, що містять загальну інформацію щодо особи, інформацію щодо її ділової репутації, кінцевою частиною анкети з підтвердженням

особою наданої інформації та інформацією про те, що особа не має заперечень щодо її перевірки, а також запевнення банку, що ним здійснено перевірку особи на відповідність вимогам щодо ділової репутації, визначених Положенням, та про відповідність особи таким вимогам для моніторингу відповідності зазначених осіб вимогам щодо ділової репутації, визначених Положенням, у такі строки:

1) протягом двох місяців із дня припинення/скасування воєнного стану в Україні – щодо керівників банку, керівника підрозділу внутрішнього аудиту, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера банку;

2) протягом чотирьох місяців із дня припинення/скасування воєнного стану в Україні – щодо власників істотної участі в банку.

8². Власник істотної участі в банку, керівник банку, керівник підрозділу внутрішнього аудиту, головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер банку має право подати до Національного банку України клопотання про незастосування до нього виявленої ознаки небездоганної ділової репутації, складене згідно з вимогами пунктів 77, 78 глави 10 розділу II Положення, якщо щодо нього є ознака, визначена в:

1) підпунктах 8, 9 пункту 62, підпунктах 1, 3, 4, 5 пункту 64 глави 6 розділу II Положення, у підпункті 6 пункту 66, пункті 68 глави 7 розділу II Положення;

2) пункті 65 глави 6, пункті 69 глави 7 розділу II Положення, якщо такій особі було надано погодження (дозвіл) на набуття істотної участі в банку або якщо така особа була погоджена Національним банком України на посаду в банку (було погоджено призначення особи/визначено відповідність її професійної придатності та ділової репутації) до прийняття відповідного рішення щодо фінансової установи, іноземної фінансової установи.

Національний банк України розглядає подане клопотання в порядку, визначеному в главі 10 розділу II Положення.”.

Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Посилання на Постанову:

https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_21072022_155

Затверджено Постанову Правління Національного банку України «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18» від 22 липня 2022 року №157

Внесено до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 “Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану” (зі змінами) такі зміни:

1) у пункті 12: у підпункті 2 слова “іноземними фінансовими установами,” виключити;

пункт після підпункту 2 доповнити новим підпунктом 2¹ такого змісту:

“2¹) здійснення банком валютних операцій з обміну іноземної валюти з банками-нерезидентами;”;

2) пункт 14 доповнити двома новими підпунктами такого змісту:

“23) переказу коштів в іноземній валюті з кореспондентських рахунків банків-нерезидентів в іноземній валюті, відкритих у банках-резидентах;

24) переказу резидентами коштів з метою здійснення розрахунків за договорами лізингу транспортних засобів, оренди автотранспорту.”;

3) пункт 18¹ доповнити новим абзацом такого змісту:

“Вимоги абзацу першого пункту 18¹ цієї постанови не поширюються на випадки, якщо ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (Л13-1) був порушений у зв’язку з коригуванням офіційного курсу гривні до долара США, що відбулося 21 липня 2022 року.”;

2⁴) підпункт 1 пункту 19³ доповнити словами та цифрами «, крім реструктуризації за договорами про споживчий кредит, наданий в іноземній валюті, що здійснюється згідно з пунктом 7 розділу IV Закону України “Про споживче кредитування”».

Постанова набирає чинності з 23 липня 2022 року.

Посилання на Постанову:

https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_22072022_157

Затверджено Постанову Правління Національного банку України «Про запровадження номера платіжного рахунку користувача та електронного гаманця в Україні» від 26 липня 2022 року №158

Національний банк України визначив структуру формування номерів платіжних рахунків користувачів та електронних гаманців згідно з вимогами міжнародного стандарту ISO 13616 (далі – стандарт IBAN).

Тобто кожен номер платіжного рахунку користувача та електронного гаманця у стандарті IBAN складатиметься з 29 символів (літер і цифр), як і номер банківського рахунку.

Такий уніфікований підхід до формування всіх видів рахунків, а також електронних гаманців:

- дасть можливість пришвидшити та автоматизувати проходження платежів в Україні,

- забезпечить користувачам платіжних рахунків той самий рівень зручності під час здійснення платежів, як і користувачам банківських рахунків.

Номер платіжного рахунку користувача та електронного гаманця обов'язково зазначатиметься в усіх платіжних інструкціях (тобто в розпорядженнях користувача надавачеві послуги про виконання платіжної операції).

Відповідні норми містить [постанова Правління Національного банку України від 26 липня 2022 року №158 “Про запровадження номера платіжного рахунку користувача та електронного гаманця в Україні”](#) (далі – Постанова № 158).

Ухвалення Постанови № 158 зумовлене продовженням роботи Національного банку над приведенням власних нормативно-правових актів у відповідність до вимог нового Закону України “Про платіжні послуги”.

Постанова № 158 набирає чинності з дня введення в дію Закону України “Про платіжні послуги”.

Довідково

Україна взяла на себе зобов'язання щодо імплементації актів законодавства ЄС відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII).

Всі трансакції в країнах ЄС обов'язково здійснюються за стандартами, розробленими міжнародними або європейськими органами стандартизації. У контексті переказів одним із таких обов'язкових стандартів є, зокрема, стандарт IBAN.

Цей стандарт розроблений Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO) і Європейським комітетом з банківських стандартів (ECBS).

Із серпня 2019 року [банки України формують номер банківського рахунку своїм клієнтам у стандарті IBAN.](#)

Посилання на Постанову:

https://bank.gov.ua/admin_uploads/law/26072022_158.pdf?v=4

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/nomeri-platijnih-rahunkiv-koristuvachiv-ta-elektronnih-gamantsiv-vidpovidatimut-mijnarodnomu-standartu-iban>

Затверджено Постанову Правління Національного банку України «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18» від 26 липня 2022 року №159

З 27 липня 2022 року Національний банк України дозволив банкам продавати в готівковому сегменті валютного ринку половину від купленої в громадян з 13 квітня 2022 року безготівкової валюти додатково до продажу придбаної з цієї ж дати готівкової валюти.

Відповідне рішення має збільшити пропозицію у готівковому сегменті валютного ринку і з рештою позначитися на послабленні девальваційного тиску. Водночас додатковий тиск на міжнародні резерви НБУ внаслідок використання банками цього дозволу буде помірним і контрольованим.

Наведені зміни та низка інших уточнювальних змін унесені [постановою Правління Національного банку України від 26 липня 2022 року № 159 "Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18"](#), яка набирає чинності з 27 липня.

Довідково

Національний банк України з [14 квітня 2022 року](#) дозволив банкам продавати готівкову іноземну валюту населенню.

Водночас регулятор передбачив, що банки можуть здійснювати продаж готівкової валюти клієнтам у межах різниці між загальними обсягами купленої ним готівкової іноземної валюти та проданої. Це було необхідно для запобігання додаткового тиску на валютні резерви в умовах значного переважаючого попиту над пропозицією в безготівковому сегменті валютного ринку та реалізації відкладеного попиту з боку громадян.

Посилання на Постанову:

https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_26072022_159

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-vjivaye-zahodiv-dlya-zbilshennya-propozitsiyi-v-gotivkovomu-segmenti-valyutnogo-rinku>

Затверджено Постанову Правління Національного банку України «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 06 березня 2022 року № 39» від 27 липня 2022 року №160

Національний банк України запровадив для кредитних спілок можливість спрощеного порядку відкликання (анулювання) ліцензій. Це рішення прийняте з урахуванням негативного впливу війни на ринок кредитної кооперації та пропозицій учасників ринку й асоціацій кредитних спілок. Нею зможуть скористатися під час дії воєнного стану кредитні спілки, які не мають зобов'язань за договорами про залучення внесків (вкладів) своїх членів на депозитні рахунки.

Виключення інформації про кредитну спілку з Державного реєстру фінансових установ (далі – Реєстр) також відбуватиметься у спрощеному порядку.

Для анулювання ліцензій та виключення з Реєстру кредитна спілка має подати до Національного банку такі документи:

- заяву про відкликання (анулювання) ліцензій та виключення відомостей про кредитну спілку з Реєстру;

- план виходу з ринку фінансових послуг;
- фінансову звітність на останню звітну дату, що передує дню подання кредитною спілкою відповідної заяви;
- інші документи (на вимогу регулятора).

Після ухвалення регулятором рішення про виключення інформації про кредитну спілку з Реєстру за спрощеним порядком кредитна спілка зобов'язана ініціювати процедуру ліквідації відповідно до плану виходу з ринку фінансових установ. Це слід зробити не пізніше ніж через шість місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні. Ліквідація кредитної спілки здійснюється в порядку, визначеному законодавством України.

Такі зміни містить [постанова Правління Національного банку України від 27 липня 2022 року № 160](#) "Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 06 березня 2022 року № 39", що набирає чинності з 29 липня 2022 року.

Посилання на Постанову:

https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_27072022_160

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/dlya-kreditnih-spilok-zaprovdjeno-mojlivist-sproshenogo-poryadku-anulyuvannya-litsenziy>

Затверджено Постанову Правління Національного банку України «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18» від 28 липня 2022 року №161

Внесено до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 "Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану" (зі змінами) такі зміни:

1) пункт 3 доповнити новим підпунктом такого змісту:

"6) з рахунків, розпорядником яких є митний орган, для цілей повернення коштів, прийнятих митним органом на зберігання або вилучених, їх власнику.";

2) пункт 5 доповнити новим підпунктом такого змісту:

"8) розпорядником яких є митний орган, для цілей повернення коштів, прийнятих митним органом на зберігання або вилучених, їх власнику.";

3) у підпункті 5 пункту 12 слова "виключно для подальшого її" замінити словами "уключаючи випадки її подальшого";

4) пункт 14 доповнити новим підпунктом такого змісту:

"25) розрахунків у межах проєктів/програм міжнародної технічної допомоги/прикордонного співробітництва, що фінансуються Європейським Союзом.";

5) постанову після пункту 20³ доповнити новим пунктом 20⁴ такого змісту:

“20⁴. Національний банк України з метою перевірки відповідності залишків готівки даним бухгалтерського обліку, забезпечення банками повної схоронності готівки та вжиття банками належних заходів щодо збереження коштів в умовах воєнного стану має право провести позапланову перевірку банку, його відокремленого підрозділу (філії, відділення), філії іноземного банку, 2 розташованої на території України, стосовно відповідності залишків готівки даним бухгалтерського обліку, забезпечення схоронності готівки та вжиття банками належних заходів щодо збереження коштів.”.

Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Посилання на Постанову:

https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_28072022_161

Затверджено Постанову Правління Національного банку України «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків» від 29 липня 2022 року №162

Національний банк України в межах реалізації норм Закону України «Про платіжні послуги» (далі – Закон) розробив порядок відкриття та закриття платіжних рахунків користувачів небанківськими надавачами платіжних послуг.

Нагадаємо, що Закон надав право небанківським надавачам платіжних послуг – платіжним установам, зокрема малим платіжним установам, філіям іноземних платіжних установ, установам електронних грошей, операторам поштового зв'язку – відкривати платіжні рахунки користувачам.

Крім того, банки мають відкривати небанківським надавачам платіжних послуг розрахункові рахунки для виконання небанківськими надавачами платіжних послуг платіжних операцій своїх користувачів.

Порядок відкриття рахунків та їх режими визначаються Національним банком України. Умови відкриття рахунку та особливості його обслуговування зазначаються в договорі, укладеному між надавачем платіжних послуг з обслуговування рахунку та користувачем – власником рахунку.

Ураховуючи вищезазначені вимоги Закону, Національний банк визначив:

- порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків;

- перелік користувачів, яким надавачі платіжних послуг з обслуговування рахунків мають право відкривати рахунки;
- особливості функціонування платіжних рахунків;
- перелік осіб, які мають право розпоряджатися рахунком користувача;
- вимоги до заповнення реквізитів заяв про відкриття/закриття рахунків користувачів.

Крім того, Національний банк установив обов'язок для:

1) надавача платіжних послуг:

надіслати повідомлення до відповідного контролюючого органу про відкриття або закриття рахунку платника податків та проводити видаткові операції за рахунком в порядку, визначеному статтею 69 Податкового кодексу України;

надіслати повідомлення до органу державної виконавчої служби або приватного виконавця про відкриття або закриття рахунку користувача, внесеного до Єдиного реєстру боржників;

2) банку:

надіслати повідомлення до Національного агентства з питань запобігання корупції про відкриття/закриття рахунку політичної партії/місцевої організації політичної партії;

перевірити під час відкриття розрахункового рахунку небанківському надавачу платіжних послуг, фінансовій установі, що має право на надання платіжних послуг, наявність їх у Реєстрі платіжної інфраструктури;

3) клієнта – письмово повідомити банк, у якому відкритий рахунок, про наявність обтяження майнових прав на грошові кошти, що перебувають на банківському рахунку, у строк, визначений Законом України “Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень”.

Відповідні норми містить [постанова Правління Національного банку України від 29 липня 2022 року № 162 “Про затвердження Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків”](#) (далі – Постанова № 162).

Постанова № 162 набирає чинності з дня введення в дію Закону України “Про платіжні послуги”.

Довідково

[Закон України «Про платіжні послуги» ухвалено Верховною Радою України 30 червня 2021 року.](#)

Зокрема, Закон змінює підходи до правового регулювання платіжного ринку, розширює коло надавачів платіжних послуг та упорядковує їх діяльність на платіжному ринку, встановлює правила надання платіжних послуг в Україні та вимоги до надавачів платіжних послуг, посилює захист прав споживачів цих послуг, підвищує безпеку та ефективність надання платіжних послуг.

Також Закон вводить нові терміни, які використовуватимуться на платіжному ринку, зокрема: надавач платіжних послуг з обслуговування рахунків, небанківський надавач платіжних послуг, платіжна інструкція, засоби дистанційної комунікації.

Посилання на Постанову:

https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29072022_162

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozrobleno-poryadok-vidkrittya-ta-zakrittya-platijnih-rahunkiv-koristuvachiv-14686>

Затверджено Постанову Правління Національного банку України «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг» від 29 липня 2022 року №163

Національний банк з метою реалізації норм Закону України «Про платіжні послуги» (далі – Закон) розробив порядок здійснення безготівкових розрахунків у національній валюті користувачами платіжних послуг (далі – користувач).

Це нове регулювання платіжного ринку, оскільки відповідно до Закону небанківські надавачі платіжних послуг отримали право відкривати платіжні рахунки користувачам та виконувати платіжні операції з цього рахунку на підставі їхніх платіжних інструкцій (тобто розпорядження користувача надавачеві послуг здійснити платіж). Йдеться про таких надавачів платіжних послуг, як платіжні установи, філії іноземних платіжних установ, установи електронних грошей, оператори поштового зв'язку.

Відповідно у новому порядку Національний банк визначив:

- обов'язкові реквізити платіжної інструкції та вимоги щодо їх заповнення;
- порядок виконання платіжних операцій, що включає ініціювання, прийняття до виконання тавідмову від прийняття, відкликання платіжної інструкції;
- порядок виконання надавачами платіжних послуг заходів щодо арешту коштів на рахунках користувачів.

Такі норми містить [постанова Правління Національного банку України від 29 липня 2022 року № 163 “Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг”](#), що набирає чинності з дня введення в дію Закону.

Посилання на Постанову:

https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29072022_163

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/stvoreno-poryadok-zdiysnennya-bezgotivkovih-rozrahunkiv-u-natsionalnij-valyuti-koristuvachami-platijnih-poslug>

Затверджено Постанову Правління Національного банку України «Про особливості регулювання та нагляду за здійсненням діяльності з торгівлі валютними цінностями в готівковій формі в період дії воєнного стану та внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 06 березня 2022 року № 39» від 29 липня 2022 року №165

Національний банк України посилює вимоги до небанківських фінансових установ та операторів поштового зв'язку, які здійснюють торгівлю валютними цінностями в готівковій формі (обмін валют).

З метою підвищення конкуренції та збільшення пропозиції готівкової іноземної валюти Національний банк починаючи з травня 2022 року послабив низку обмежень щодо роботи банків у цьому сегменті ринку. Відповідні заходи мали на меті як зниження спекулятивного тиску у готівковому сегменті, так і зменшення обсягів так званого "банкоматного туризму".

Водночас, попри позитивний ефект від вжитих заходів з'явилися негативні тенденції зі спекулятивними ознаками у небанківському сегменті готівкового валютного ринку. Так, небанківські установи, які здійснюють торгівлю валютними цінностями в готівковій формі, розпочали штучно підвищувати курс у готівковому сегменті валютного ринку, підтримуючи цим фактично існування "банкоматного туризму". Таке підвищення курсу виглядає безпідставним на тлі відносної стабілізації попиту й пропозиції у безготівковому сегменті валютного ринку та може свідчити про винятково спекулятивні підходи до курсоутворення небанківськими установами.

Національний банк вважає, що розхитування ситуації з готівковим курсом під час війни задля отримання додаткової маржі в сегменті, де купує валюту населення, є неприпустимим. Зважаючи на це, з метою мінімізації спекуляцій та створення дійсно конкурентного середовища НБУ посилює вимоги до небанківських установ щодо організації торгівлі готівковою валютою.

По-перше, інформація про встановлені курси купівлі та продажу іноземних валют має надаватися населенню в стандартизованому вигляді в чітко визначеному форматі – копії наказу (розпорядження) про встановлення курсів купівлі та продажу іноземних валют. Ця інформація розміщуватиметься виключно в касах установ та їх структурних підрозділів. Водночас небанківським фінансовим установам та операторам поштового зв'язку забороняється здійснювати інформування про встановлені курси купівлі та продажу іноземних валют поза межами кас установ та їх

структурних підрозділів, привертаючи до них додаткову надмірну увагу будь-якими цифровими значеннями чи символами.

По-друге, відновлено обов'язок подання установами інформації до Реєстру приміщень, в яких здійснюються валютні операції, що передбачають використання готівки в національній або іноземній валютах.

По-третє, для контролю за дотриманням небанківськими фінансовими установами та операторами поштового зв'язку порядку здійснення валютних операцій та забезпечення безпеки в період дії воєнного стану процес купівлі-продажу валют повинен здійснюватися із обов'язковим веденням відеоспостереження.

Крім того, висувається низка вимог до приміщень, в яких здійснюється купівля та продаж валютних цінностей. Зокрема, з метою підвищення безпеки центробанк перегляне технічні вимоги до кас.

По-четверте, для посилення контролю за додержанням вимог щодо здійснення купівлі та продажу валют винятково із застосуванням реєстраторів розрахункових операцій (РРО) інформація про використувані РРО передаватиметься до Національного банку. Це дасть змогу підсилити податкову дисципліну. Відповідні небанківські установи ухиляються і практично не сплачують податок на прибуток. Так, сплачений податок на прибуток таких компаній становить всього 0,00185% від обсягу купленої ними валюти або близько 7 млн грн за рік на весь ринок. За оцінками НБУ, в першому півріччі 2022 року середня сума податку на прибуток, сплачена одним підрозділом відповідних небанківських установ, становила 165 гривень на місяць.

Ці зміни не стосуються банків, оскільки на сьогодні практично не зафіксовано ними зловживань у сфері здійснення торгівлі валютними цінностями в готівковій формі. Проте у разі виявлення таких зловживань, аналогічне регулювання буде запроваджено і для банківських установ.

Наведені та інші зміни містить [постанова Правління Національного банку України від 29 липня 2022 року № 165 "Про особливості регулювання та нагляду за здійсненням діяльності з торгівлі валютними цінностями в готівковій формі в період дії воєнного стану та внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 06 березня 2022 року № 39"](#), що набирає чинності з 29 липня 2022 року (крім окремих норм, що стосуються обладнання приміщень системою відеоконтролю, що набирають чинності з 3 серпня 2022 року).

Посилання на Постанову:

https://bank.gov.ua/admin_uploads/law/29072022_165.pdf?v=4

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozrobleno-poryadok-vidkrittya-ta-zakrittya-platijnih-rahunkiv-koristuvachiv>

ОТРИМАНІ РОЗ'ЯСНЕННЯ ВІД НБУ ТА ІНШИХ ОРГАНІВ

Щодо зміни періодичності інформування про виникнення індикаторів відновлення

За результатами розгляду пропозиції Незалежної асоціації банків України щодо зміни періодичності інформування ради банку у разі виникнення індикаторів відновлення повідомляємо таке.

Вимоги Положення № 95¹, включаючи вимоги стосовно інформування ради банку, ґрунтуються на положеннях європейського законодавства, зокрема Директиви BRRD². Відповідно до статті 9 BRRD інформування компетентного органу банку про виникнення індикаторів відновлення має здійснюватися “негайно, без затримки”³.

Для забезпечення відповідності положенням європейського законодавства:

- змінами до Закону про банки⁴, внесеними Законом № 1587-ІХ⁵, до виключної компетенції ради банку віднесено контроль, зокрема за реалізацією планів відновлення діяльності банку, фінансування банку в кризових ситуаціях, забезпечення безперервної діяльності банку;

- Положенням № 95 запроваджено вимогу щодо інформування ради банку про виникнення індикаторів відновлення не пізніше наступного робочого дня після їх виникнення з метою оперативного вжиття заходів щодо відновлення фінансової стійкості в разі погіршення фінансового стану банку та/або настання стресової ситуації.

При цьому, відповідно до розділу III Положення № 95 банк, розробляючи ефективну систему індикаторів, визначає перелік кількісних та якісних показників, порогові (граничні) значення яких мають бути індикаторами раннього попередження або відновлення, та забезпечує їх регулярний моніторинг. Тобто, банк самостійно з урахуванням мінімальних вимог Положення № 95 визначає показники, що мають забезпечувати комплексний та цілісний моніторинг ситуації в банку з метою своєчасного та адекватного реагування у разі погіршення ситуації.

Враховуючи зазначене, вимоги Положення № 95 щодо оперативного інформування ради банку про виникнення індикаторів відновлення відповідають положенням європейського законодавства та забезпечують виконання радою банку вимог Закону про банки.

Водночас, з огляду на введення воєнного стану в Україні у зв'язку із російською військовою агресією Постановою № 23⁶ визначено особливості роботи банківської системи в період дії воєнного стану, серед яких, зокрема пом'якшені вимоги окремих норм Положення № 95.

1 Положення про плани відновлення діяльності банків та банківських груп, затверджене постановою Правління НБУ від 18.07.2019 № 95 (зі змінами)

2 Директива 2014/59/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15.05.2014, яка встановлює рамкові положення щодо оздоровлення і санації кредитних установ та інвестиційних компаній і вносить зміни до окремих Директив ЄС

3 «Competent authorities shall ensure that institutions put in place appropriate arrangements for the regular monitoring of the indicators....A decision to take an action referred to in the recovery plan or a decision to refrain from taking such an action shall be notified to the competent authority without delay»

4 Закон України «Про банки і банківську діяльність»

5 Закон України № 1587-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи»

6 постанова Правління НБУ від 25.02.2022 № 23 «Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп» (зі змінами)

Щодо строку відновлення застосування вимог Положення № 351¹ в частині врахування періодичності та обсягу сплати боргу боржником під час здійснення оцінки кредитного ризику на груповій основі та за спрощеним підходом.

Відповідні зміни до Правил роботи банків у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану² внесені Постановою Правління НБУ від 30.06.2022 № 136³:

2.4. Банки мають право до 30 вересня 2022 року (включно) не застосовувати вимог підпункту 2 пункту 132 розділу XI, підпункту 2 пункту 132 розділу XI Положення № 351.

(доповнено новим пунктом 24 згідно з постановою Правління Національного банку України від 30.06.2022 № 136)

1 Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене постановою Правління НБУ від 30.06.2016 № 351 (зі змінами)

2 затверджені Постановою Правління НБУ від 25.02.2022 № 23

3 постанова Правління НБУ «Про внесення зміни до Правил роботи банків у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану» від 30.06.2022 № 136

Щодо призупинення дії вимог пункту 36 розділу II Положення № 351 в частині визначення стану обслуговування боргу за кредитами овердрафт/кредитними картками.

Згідно з пунктом 36 розділу II Положення № 351 банк визначає кількість календарних днів прострочення погашення боргу за кредитами овердрафт/кредитними картками з дня, наступного за днем, коли не відбулося внесення/перерахування боржником/контрагентом коштів (не за рахунок кредитних коштів банку) в обсязі, не меншому, ніж сума нарахованих доходів, що визнана банком згідно з нормативно-правовими актами Національного банку України з бухгалтерського обліку, у термін, що настав раніше з двох:

1) граничний термін погашення обов'язкового регулярного платежу, установлений умовами договору;

2) 30 календарний день від дня нарахування доходів.

З огляду на особливості функціонування продуктів овердрафт/кредитних карток оцінка кредитного ризику за такими банківськими продуктами здійснюється на груповій основі або за спрощеним підходом та ґрунтується на стані обслуговування боргу.

При цьому, відображення стану прострочення погашення боргу з огляду на фактичне надходження коштів від боржника, щонайменше для сплати нарахованих доходів, є невід’ємною умовою належної оцінки якості кредитного портфеля та, відповідно недопущення системних ризиків для фінансового сектору.

Національний банк України вбачає критично важливим питання коректного визначення фактичного стану обслуговування боргу та кількості днів прострочення боргу за кредитами. Це надає можливість застосовувати адекватні механізми регулювання банківської діяльності в умовах воєнного стану та забезпечить підґрунтя для запровадження ефективних рішень для відновлення банківського сектору в подальшому.

Водночас чинні вимоги Постанови № 23¹ жодним чином не обмежують здійснення банками реструктуризацій кредитів, зокрема короткострокових. Банки мають у розпорядженні весь необхідний інструментарій для проведення ефективних реструктуризацій для боржників, що зазнали негативного впливу російської військової агресії проти України.

Крім того, Національний банк з метою зниження негативного впливу поточної кризи на якість кредитного портфеля банку, листом від 20.06.2022 № 32-0007/42609 надав банківській спільноті рекомендації щодо здійснення своєчасної реструктуризації боргу боржників, тимчасові фінансові труднощі яких спричинені впливом російської військової агресії.

---

1 постанова Правління НБУ «Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп» від 25.02.2022 № 23 (зі змінами)

Щодо визначення класу банку-боржника резидента України під час оцінки фінансового стану.

Відповідні зміни до Правил роботи банків у зв’язку з введенням в Україні воєнного стану внесені Постановою № 152 від 20.07.2022¹:

2.5. Банки мають право до 29 лютого 2024 року (включно) під час оцінки фінансового стану банку-боржника, що є резидентом, згідно з вимогами пункту 85 розділу VI Положення № 351 застосовувати характеристику “діяльність за результатом останніх 12 місяців поспіль, що передують даті оцінки кредитного ризику” без урахування витрат банку-боржника на формування резервів під очікувані кредитні збитки, що відображені у звітності банку після 24 лютого 2022 року.

(доповнено новим пунктом 2.5 згідно з постановою Правління Національного банку України від 20.07.2022 № 152)

1 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”

Про встановлення кінцевого бенефіціарного власника клієнта

У листі від 18.04.2022 № 25-0005/28443 Національним банком надано відповідь на запитання, зокрема в частині вжиття заходів, передбачених у постанові Правління Національного банку України від 24.02.2022 № 18 “Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану” (зі змінами) (далі – Постанова № 18), щодо юридичних осіб, КБВ яких є резиденти російської федерації/республіки білорусь за умови, що такі КБВ були встановлені банком самостійно на підставі інформації з відкритих джерел та не підтверджені офіційними документами, в т. ч. і даними з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР).

Так, Національний банк рекомендував проаналізувати причину надання клієнтом банку іншої інформації щодо КБВ, ніж встановив банк за результатами належної перевірки клієнта, переглянути ризик-профіль такого клієнта та, за потреби, вжити щодо нього посилені заходи належної перевірки у порядку, визначеному в додатку б до Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 19.05.2020 № 65 (далі – Положення № 65), а також інших заходів, передбачених законодавством України у сфері протидії відмиванню коштів/фінансуванню тероризму (далі – ПВК/ФТ).

Встановлення КБВ клієнта банки здійснюють відповідно до додатку 4 до Положення № 65.

Так, згідно з пунктами 4 і 5 додатку 4 до Положення № 65 банк під час встановлення КБВ клієнта не повинен покладатися виключно на ЄДР, крім випадків прямо визначених цим положенням.

Вимоги щодо встановлення КБВ банк виконує з використанням ризикорієнтованого підходу, ураховуючи виявлені критерії ризиків. Водночас обсяг дій банку зі збору необхідної інформації та глибина аналізу отриманої інформації мають бути пропорційні виявленим ризикам, зокрема складності структури власності юридичної особи. У будь-якому разі банк має вжити заходів, достатніх для того, щоб бути впевненим, що він знає, хто є КБВ (або що КБВ відсутній), та для отримання розуміння права власності (контролю) та структури власності.

Отже, банк самостійно встановлює КВБ клієнта з використанням ризикорієнтованого підходу, в тому числі, з метою виконання вимог, передбачених у пункті 15 Постанови № 18, та, за потреби, вживає заходів, визначених законодавством у сфері ПВК/ФТ.

Щодо визначення тимчасово окупованої території.

Статтею 1 Закону України “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України” (далі – Закон № 1207) передбачено, що тимчасово окупована Російською Федерацією територія України (далі – тимчасово окупована територія) є невід’ємною частиною території України, на яку поширюється дія Конституції та законів України, а також міжнародних договорів, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України. Автономна Республіка Крим та місто Севастополь є тимчасово окупованими Російською Федерацією з 20 лютого 2014 року. Окремі території України, що входять до складу Донецької та Луганської областей, є окупованими Російською Федерацією (у тому числі окупаційною адміністрацією Російської Федерації) починаючи з 07 квітня 2014 року. Межі та перелік районів, міст, селищ і сіл, частин їх територій, тимчасово окупованих у Донецькій та Луганській областях з цієї дати, визначено Президентом України за поданням Міністерства оборони України, підготовленим на основі пропозицій Генерального штабу Збройних Сил України.

Межі та перелік районів, міст, селищ і сіл, частин їх територій, тимчасово окупованих у Донецькій та Луганській областях, про які йдеться у статті 1 Закону № 1207, затверджені Указом Президента від 07.02.2019 № 32/2019.

Крім того, як визначено в частині першій статті 3 Закону № 1207, для його цілей тимчасово окупованою територією визначається:

1) сухопутна територія тимчасово окупованих Російською Федерацією територій України, водні об’єкти або їх частини, що знаходяться на цих територіях;

2) внутрішні морські води і територіальне море України навколо Кримського півострова, територія виключної (морської) економічної зони України вздовж узбережжя Кримського півострова та прилеглого до узбережжя континентального шельфу України, внутрішні морські води, прилеглі до сухопутної території інших тимчасово окупованих Російською Федерацією територій України, на які поширюється юрисдикція органів державної влади України відповідно до норм міжнародного права, Конституції та законів України;

3) інша сухопутна територія України, внутрішні морські води і територіальне море України, визнані в умовах воєнного стану тимчасово

окупованими рішенням Ради національної безпеки і оборони України, введеним у дію указом Президента України;

4) надра під територіями, зазначеними у пунктах 1, 2 і 3 цієї частини, і повітряний простір над цими територіями.

Адміністративна межа між тимчасово окупованою територією та іншою територією України визначається Кабінетом Міністрів України. Інформації щодо прийняття рішення Радою національної безпеки і оборони України, про яке йдеться в пункті 3 частини першої статті 3 Закону № 1207, зараз немає.

Щодо особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону № 1207 положення цієї статті застосовуються до тимчасово окупованої території, передбаченої пунктами 1 і 2 частини першої статті 3 цього Закону, надр під територіями, зазначеними у пунктах 1 і 2 частини першої статті 3 цього Закону, і повітряного простору над цими територіями. В умовах воєнного стану рішенням Кабінету Міністрів України положення цієї статті *можуть бути поширені на тимчасово окуповані території, передбачені пунктом 3 частини першої статті 3 цього Закону, надра під територіями, зазначеними у пункті 3 частини першої статті 3 цього Закону, і повітряний простір над цими територіями.*

Рішення, про яке йдеться в частині першій статті 13 Закону № 1207, а саме про поширення в умовах воєнного стану положень цієї статті на тимчасово окуповані території, передбачені пунктом 3 частини першої статті 3 цього Закону, надра під територіями, зазначеними у пункті 3 частини першої статті 3 цього Закону, і повітряний простір над цими територіями, Кабінетом Міністрів України не приймалося.

Зауважимо, що відповідно до частини четвертої статті 4 Закону України “Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції” перелік населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та перелік населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення, затверджуються Кабінетом Міністрів України, який забезпечує своєчасну їх актуалізацію. Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.11.2014 № 1085-р (зі змінами) свого часу був затверджений перелік населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 07.05.2022 № 562 “Про затвердження Положення про інформаційну систему формування переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення

воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)” (далі – Положення та Постанова № 562 відповідно).

Пункт 3 Постанови № 562 зобов’язує Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (далі – Мінреінтеграції), Міністерство оборони України, обласні, Київську міську військові адміністрації з метою оновлення статусу територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), забезпечити невідкладне внесення відповідних даних до інформаційної системи формування переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), у порядку, визначеному затвердженням цією постановою Положенням, в режимі реального часу.

Згідно з пунктом 2 Положення база даних інформаційної системи – сукупність даних про територіальні громади, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), що містяться в інформаційній системі. Власником і розпорядником інформаційної системи є держава в особі Мінреінтеграції.

Користувачами інформаційної системи є Міноборони, Мінсоцполітики, обласні, Київська міська військові адміністрації. Юридичні особи можуть підключити власні інформаційно-комунікаційні системи до інформаційної системи у порядку, встановленому законодавством. В інформаційну систему вносяться дані про територіальні громади, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), а також територіальні громади, які змінили або втратили такий статус (пункти 3, 6 та 7 Положення).

Кабінет Міністрів України також прийняв постанову від 16.04.2022 № 457 “Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв’язку з військовою агресією Російської Федерації проти України”, у якій на дату її прийняття йшлося про затвердження нормативно-правового акта Мінреінтеграції, який визначає перелік територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

Проте в зазначених вище нормативно-правових актах Кабінету Міністрів України не йдеться про поширення норм статті 13 Закону № 1207 на територіальні громади, що входять до переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

З огляду на вищевикладене вважаємо, що зараз немає правових підстав для поширення вимог статті 13 Закону № 1207 на іншу територію

України, крім тієї, що визначена пунктами 1 і 2 частини першої статті 3 цього Закону, надр під територіями, зазначеними у пунктах 1 і 2 частини першої статті 3 цього Закону, і повітряного простору над цими територіями, зокрема на території Херсонської, Запорізької та Харківської областей, про які йдеться у Листі НАБУ.

1.1: “Чи має право банк обслуговувати суб’єкта господарювання, податкова адреса¹ якого розташована на тимчасово окупованій території України, якщо договір банківського рахунку, банківського вкладу, тощо було укладено до 21.04.2022, або до визнання у встановленому законом порядку даної території тимчасово окупованою?”.

Слід зауважити, що Закон України від 21.04.2022 № 2217-IX “Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України” (далі – Закон про внесення змін), яким, зокрема, унесені зміни до Закону № 1207, набрав чинності 07.05.2022.

Відповідно до частини другої статті 13 Закону № 1207 здійснення господарської діяльності юридичними особами, фізичними особами підприємцями та фізичними особами, які провадять незалежну професійну діяльність, місцезнаходженням (місцем проживання) яких є тимчасово окупована територія, дозволяється виключно після зміни їхньої податкової адреси на іншу територію України.

Правочин, стороною якого є суб’єкт господарювання, місцезнаходженням (місцем проживання) якого є тимчасово окупована територія, є нікчемним. На такі правочини не поширюється дія положення абзацу другого частини другої статті 215 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ).

Водночас аналіз глави 16 розділу IV ЦКУ дає підстави стверджувати, що нікчемний правочин не підлягає виконанню.

Згідно з частиною другою статті 215 ЦКУ недійсним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний правочин). У цьому разі визнання такого правочину недійсним судом не вимагається. Частини перша та друга статті 216 ЦКУ визначають, що недійсний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов’язані з його недійсністю. Якщо у зв’язку із вчиненням недійсного правочину другій стороні або третій особі завдано збитків та моральної шкоди, вони підлягають відшкодуванню винною стороною.

Відповідно до частини першої статті 58 Конституції України та частини другої статті 5 ЦКУ закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом’якшують або скасовують відповідальність особи.

Також статтею 5 ЦКУ визначено, що акти цивільного законодавства регулюють відносини, які виникли з дня набрання ними чинності. Якщо цивільні відносини виникли раніше і регулювалися актом цивільного законодавства, який втратив чинність, то новий акт цивільного законодавства застосовується до прав та обов'язків, що виникли з моменту набрання ним чинності.

Тобто до події, факту застосовується той закон або інший нормативноправовий акт, під час дії якого вони настали або мали місце [Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Національного банку України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 58 Конституції України (справа про зворотню дію в часі законів та інших нормативно-правових актів) від 09.02.1999 № 1-рп/99 справа № 1-7/99].

Оскільки частиною другою статті 13 Закону № 1207 запроваджена заборона на здійснення господарської діяльності для суб'єктів, місцезнаходженням яких є тимчасово окупована територія України, які не змінили податкової адреси на іншу територію України, і встановлена юридична нікчемність наслідків вчинення правочинів такими суб'єктами, то, на нашу думку, банк не має права проводити операції за рахунком такого клієнта, пов'язані зі здійсненням ним господарської діяльності, до зміни його податкової адреси на іншу територію України.

1.2: “Який порядок дій банку, якщо до або після дати набуття чинності змін до Закону № 1207 банком укладено кредитний договір із таким клієнтом (а в деяких випадках виконання зобов'язань за таким кредитним договором ще й забезпечено заставою/іпотекою) та при цьому клієнтом сумлінно та в повному обсязі виконуються всі його зобов'язання за цим кредитним договором?” та

1.3: “Який порядок дій банку, якщо до або після дати набуття чинності змін до Закону № 1207 банком укладено депозитний договір із таким клієнтом та при цьому настала дата повернення вкладу та нарахованих процентів?”.

У пункті 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону № 1207 зазначено, що закони та інші нормативно-правові акти України діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

Як зазначалося, положення статті 13 Закону № 1207 застосовуються до тимчасово окупованої території, передбаченої пунктами 1 і 2 частини першої статті 3 цього Закону, надр під територіями, зазначеними у пунктах 1 і 2 частини першої статті 3 цього Закону, і повітряного простору над цими територіями.

У статті 13 Закону № 1207 йдеться виключно про особливості здійснення економічної діяльності, яка не є предметом діяльності фізичних

осіб, та, зокрема у частині другій статті 13 Закону № 1207, – про заборону здійснення саме господарської діяльності для зазначених суб'єктів.

У статті 3 Господарського кодексу України визначено, що під господарською діяльністю у цьому Кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Керуючись нормами, зокрема, статей 339, 340, 346 Господарського кодексу України, глави 71 ЦКУ, статей 2, 47–49 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, вважаємо, що сплата процентів і тіла кредиту, розміщення депозиту, його повернення та отримання процентів за ним не може вважатися здійсненням господарської діяльності суб'єктами господарювання.

Статтею 4 ЦКУ встановлено, що основним актом цивільного законодавства України є Цивільний кодекс України. Актами цивільного законодавства є також інші закони України, які приймаються відповідно до Конституції України та цього Кодексу.

Так, частина перша статті 1054 ЦКУ визначає, що за кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується кредит та сплатити проценти.

Відповідно до статті 1058 ЦКУ за договором банківського вкладу (депозиту) одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором. За договором банківського строкового вкладу банк зобов'язаний видати вклад та нараховані проценти за цим вкладом із спливом строку, визначеного у договорі банківського вкладу (стаття 1060 ЦКУ).

Статтею 629 ЦКУ визначено, що договір є обов'язковим для виконання сторонами.

Згідно з пунктом 3.1 глави 3 Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 03.12.2003 № 516 (зі змінами), грошові кошти або банківські метали на вкладний (депозитний) рахунок суб'єкта господарювання перераховуються з його поточного рахунку і після настання обставин їх повернення, визначених договором банківського вкладу, повертаються на поточний рахунок цього вкладника, крім випадків, передбачених законодавством України.

З огляду на вищевикладене вважаємо, що відповідно до вимог ЦКУ сторони мають виконувати умови договору банківського

вкладу/кредитного договору, укладеного між банком та клієнтом, який є суб'єктом господарювання, місцезнаходженням (місцем проживання) якого є тимчасово окупована територія.

Укладання банками нових договорів із суб'єктом господарювання, місцезнаходженням (місцем проживання) якого є тимчасово окупована територія, Законом № 1207 не передбачено.

Однак, якщо податковою адресою юридичної особи, фізичної особи-підприємця та фізичної особи, яка провадить незалежну професійну діяльність, є місцезнаходження/місце проживання на тимчасово окупованій території, то банк не має права здійснювати саме операції, пов'язані з господарською діяльністю, за рахунками таких клієнтів. Операції, пов'язані з господарською діяльністю таких клієнтів, за їх рахунками здійснюються після зміни їхньої податкової адреси на іншу територію України.

1.4: “Які правові наслідки мають бути застосовані банком до правочинів, укладених ним з суб'єктами господарювання, податкова адреса яких розташована на тимчасово окупованій території України, в т.ч., чи мають бути застосовані сторонами чи банком з власної ініціативи наслідки недійсності правочинів (повернення всього отриманого за договором, як то: комісій, процентів; проведення роботи щодо здійснення перерахунків в системах банків, розірвання укладених договорів, в т.ч. нотаріально посвідчених з відповідним наступним відшкодуванням збитків та/або моральної шкоди)?”.

Загальні підстави визнання недійсними угод і настання відповідних наслідків встановлені статтями 215, 216 ЦКУ, про що зазначалося вище. Так, у статті 216 ЦКУ визначено, що недійсний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов'язані з його недійсністю. Разом з тим стаття 193 Господарського кодексу України визначає, що суб'єкти господарювання та інші учасники господарських відносин повинні виконувати господарські зобов'язання належним чином відповідно до закону, інших правових актів, договору, а за відсутності конкретних вимог щодо виконання зобов'язання – відповідно до вимог, що в певних умовах звичайно ставляться.

До виконання господарських договорів застосовуються відповідні положення ЦКУ з урахуванням особливостей, передбачених Господарським кодексом України.

Отже, якщо договір (укладений у межах здійснення господарської діяльності суб'єктом господарювання, наприклад, щодо надання банку послуг з охорони приміщень банку) між банком та суб'єктом господарювання був укладений до набрання чинності Законом про внесення змін або до визнання у встановленому законом порядку певної

території тимчасово окупованою, та враховуючи вимоги статей 215, 526 ЦКУ, на нашу думку, підстав для визнання такого договору недійсним і застосування стороною за власною ініціативою наслідків недійсності правочинів немає. Проте відносини за таким договором не можуть реалізовуватися сторонами до зміни податкової адреси такого суб'єкта господарювання на іншу територію України.

Водночас Правління Національного банку постановою від 05.05.2022 № 94 “Про діяльність банків у територіальних громадах, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)” визначило спеціальний порядок дій для банків України у населених пунктах територіальних громад, зазначених у переліку територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

Також банки України у своїй діяльності на період воєнного стану враховують вимоги відповідних нормативно-правових актів Національного банку, а саме постанов Правління Національного банку України від 24.02.2022 № 18 “Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану” (зі змінами) та від 25.02.2022 № 23 “Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп” (зі змінами).

1.5: “Який порядок дій банків при здійсненні валютного нагляду за тими договорами, які були укладені такими суб'єктами із контрагентами після набрання чинності Закону № 1207 та за якими здійснюються валютні операції?”.

Законом № 1207 не вносилися зміни до законів України щодо здійснення Національним банком валютного регулювання та нагляду. Тимчасово окупованими наразі є території, про які йдеться в статтях 1 та 3 Закону № 1207, про що зазначалось у цьому листі вище. Будь-які зміни у визнанні території, яка є окупованою, пов'язані з прийняттям відповідного рішення уповноваженим на це органом.

Наведене дає підстави вважати, що банки повинні і далі здійснювати валютний нагляд за договорами (про які йдеться в Листі НАБУ), що були укладені відповідними суб'єктами з контрагентами після набрання чинності Законом № 1207 та за якими здійснюються валютні операції, зокрема відповідно до вимог Закону України “Про валюту і валютні операції”, Положення про валютний нагляд, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 03.01.2019 № 13 (зі змінами), Інструкції про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 7 (зі змінами).

1.6: “Чи планує Національний банк України впроваджувати додаткові правила і вимоги щодо порядку роботи та обслуговування таких клієнтів, за аналогією з Постановою Правління НБУ № 699 від 03.11.2014 р.?”

Якщо ні, то яким нормативно-правовим актом визначатиметься такий порядок роботи та обслуговування таких клієнтів? У тому числі, до цього часу залишається не врегульованими питання щодо проведення операцій: з видачі коштів в національній валюті/перерахування коштів (в національній та іноземній валюті) на свій власний рахунок для закриття рахунку, сплати комісії/погашення заборгованості банку, продажу валюти з метою перерахування отриманої у результаті такого продажу гривні для зняття/перерахування з метою закриття рахунку?”.

На сьогодні здійснення юридичними особами, фізичними особами-підприємцями та фізичними особами, які провадять незалежну професійну діяльність, місцезнаходженням (місцем проживання) яких є тимчасово окупована територія, операцій за рахунками, зокрема зняття коштів/перерахування коштів на власний, інший рахунок клієнта/закриття рахунку, врегульовані Законом № 1207 та не потребують додаткового врегулювання у нормативно-правових актах Національного банку. Водночас відповідно до статті 7 Закону України “Про Національний банк України” до повноважень Національного банку належить регулювання діяльності платіжних систем та систем розрахунків в Україні, а також визначення особливостей функціонування банківської системи України, діяльності небанківських фінансових установ та інших піднаглядних Національному банку осіб у разі введення воєнного стану чи особливого періоду.

Отже, питання надання банківських послуг на тимчасово окупованих територіях можуть бути за потреби врегульовані Національним банком у межах чинних повноважень.

“Якщо юридична особа, місцезнаходженням якої є не окупована територія України, але при цьому має філію, зареєстровану на окупованій території, то чи вірно ми розуміємо, що вимога про зміну податкової адреси на філію не поширюється через те, що податковою адресою філії вважається податкова адреса самої юридичної особи?”.

Відповідно до функцій Національного банку, визначених у статтях 6 та 7 Закону України “Про Національний банк України”, до повноважень Національного банку не належить роз’яснення питань у сфері податкового законодавства.

Щодо укладання договорів варто зазначити, що згідно зі статтею 95 ЦКУ філією є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій. Представництвом є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи. Філії та представництва не є юридичними особами. Вони наділяються майном юридичної особи, що їх створила, діють на підставі затвердженого нею положення.

Керівники філій та представництв призначаються юридичною особою і діють на підставі виданої нею довіреності.

“Чи вірно ми розуміємо, що наведеною нормою встановлена заборона саме на використання на території України електронних платіжних засобів, в тому числі мобільних платіжних інструментів для ініціювання переказу коштів, якщо емітентом ЕПЗ (в т.ч. мобільного платіжного інструменту) є банк або інша установа, яка створена за законодавством України і податкова адреса такої юридичної особи є тимчасово окупованою територією України та/або будь-яка інша фінансова установа або банк, створені за законодавством іноземної країни і здійснюють емісію наведених платіжних інструментів на тимчасово окупованій території України?”.

Абзацом другим частини третьої статті 13 Закону № 1207 визначено, що на тимчасово окуповану територію поширюються норми Закону України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” з урахуванням того, що електронні платіжні засоби, емітовані на тимчасово окупованій території, у тому числі мобільні платіжні інструменти, не можуть використовуватися на іншій території України з метою ініціювання переказу коштів. Проте в зазначеній нормі немає вказівки на коло суб’єктів, на яких вона поширюється.

Національний банк у межах робочої групи опрацював розроблений Мінреінтеграції проєкт Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України” щодо особливостей діяльності на тимчасово окупованій території України” та надав пропозиції щодо виключення абзацу другого частини третьої статті 13 Закону № 1207, оскільки він не містить вказівки на коло суб’єктів, на яких вона поширюється, що унеможлиблює належне правозастосування.

Водночас відповідно до статті 7 Закону України “Про Національний банк України” до повноважень Національного банку належить регулювання діяльності платіжних систем та систем розрахунків в Україні, а також

визначення особливостей функціонування банківської системи України, діяльності небанківських фінансових установ та інших піднаглядних Національному банку осіб у разі введення воєнного стану чи особливого періоду.

Отже, питання платіжного режиму на тимчасово окупованих територіях можуть бути врегульовані Національним банком у межах наданих йому повноважень.

5.1–5.3 про застосування норм частини шостої статті 13 Закону № 1207 про заборону на переказ коштів між тимчасово окупованою територією та іншою територією України.

Статтю 13 Закону № 1207 передбачено, що переказ коштів між тимчасово окупованою територією та іншою територією України забороняється.

Крім того, постановою Правління Національного банку України від 06.08.2014 № 466 “Про призупинення здійснення фінансових операцій” (зі змінами) доручено банкам України призупинити здійснення всіх видів фінансових операцій у населених пунктах, які не контролюються українською владою.

---

¹ Податковою адресою юридичної особи (відокремленого підрозділу юридичної особи) є місцезнаходження такої юридичної особи, відомості про що містяться у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (стаття 45 Податкового кодексу України);

податковою адресою платника податків – фізичної особи визнається місце її проживання, за яким вона береться на облік як платник податків у контролюючому органі.

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

Затверджено Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 08.03.2022р № 144» від 27.07. 2022р. № 978

НКЦПФР (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку) допустила до обігу два нових випуски облігацій внутрішньої державної позики.

Зазначені цінні папери доступні на вторинному ринку та мають міжнародний ідентифікаційний код:

- UA4000226260 (номіновані в гривні, дата погашення – 27.09.2023);
- UA4000226286 (номіновані в гривні, дата погашення – 26.06.2024).

Рішення Комісії набирає чинності з моменту його публікації на офіційному вебсайті.

Посилання на Рішення:

https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/rish_978.pdf

Посилання на Рішення №144:

https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/rishennia_144_zi_zimnamy_stanom_na_27_07_2022.pdf

Посилання на новину:

<https://www.nssmc.gov.ua/nktspr-rozshyryla-perelik-derzhavnykh-oblihatsii-dostupnykh-dlia-investytsii/>

Затверджено Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Щодо особливостей подання до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку фінансової звітності у складі пакетів документів при здійсненні емісії цінних паперів (крім емісії цінних паперів інститутів спільного інвестування) у III кварталі» від 29 липня 2022 р. № 993

НКЦПФР (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку) прийняла рішення щодо складу пакетів документів, які необхідно подавати в Комісію при емісії цінних паперів у III кварталі 2022 року.

Встановлено, що в такий пакет документів має включатися річна фінансова звітність за 2021 рік. Додатково до нього може входити проміжна фінансова звітність разом із звітом щодо огляду проміжної фінансової звітності за I квартал або за I півріччя 2022 року.

Дана норма стосується емітентів, засновників – юридичних осіб при заснуванні акціонерного товариства, осіб, які надають забезпечення за відповідним випуском цінних паперів. Водночас норма не розповсюджується на емісії цінних паперів інститутів спільного інвестування.

Рішення Комісії набирає чинності з моменту його опублікування на офіційному вебсайті.

Посилання на Рішення:

<https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/993.pdf>

Посилання на новину:

<https://www.nssmc.gov.ua/nktspr-vstanovyla-umovy-podannia-dokumentiv-pry-emisii-tsinnykh-paperiv-u-iii-kvartali/>

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Затверджено Постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання провадження господарської діяльності у сфері ринків капіталу та організованих товарних ринків на підставі декларації в умовах воєнного стану» від 22 липня 2022 р. № 827

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 р. №827 професійна діяльність на ринках капіталу та організованих товарних ринках не належить до виду господарської діяльності, яка може провадитися на підставі подання декларації в умовах воєнного стану.

Вже подані декларації вважаються дійсними протягом п'яти днів з дня набрання чинності вказаною постановою. Для продовження ведення діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках потрібно отримати дозвільні документи, передбачені законодавством.

Посилання на Постанову:

<https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-provadhennia-hospodarskoi-diiialnosti-u-sferi-rynkiv-kapitalu-ta-orhanizovanykh-tovarnykh-rynkiv-na-pidstavi-deklaratsii-v-umovakh-voiennoho-stanu-827-770722>

Посилання на новину:

<https://www.nssmc.gov.ua/profesiina-diiialnist-na-rynkakh-kapitalu-ta-orhanizovanykh-tovarnykh-rynkakh-ne-pidpadaie-pid-diiu-deklaratyvnoho-pryntsypu-na-chas-viiny/>

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Затверджено Наказ Міністерства юстиції України «Про внесення змін до переліку нотаріусів, якими в умовах воєнного стану вчиняються нотаріальні дії щодо цінного майна» № 3025/5 від 19.07.2022 р.

Внесено зміни до переліку нотаріусів, якими в умовах воєнного стану вчиняються нотаріальні дії щодо цінного майна, затвердженого [наказом Міністерства юстиції України від 03.05.2022 № 1760/5](#). Відповідний [перелік діє у новій редакції](#).

До переліку включені державні і приватні нотаріуси України, які перебувають на своїх робочих місцях та фактично здійснюють нотаріальну діяльність, а також відповідають критеріям, встановленим Мін'юстом. Перелік містить застереження про заборону вчинення певними нотаріусами окремих нотаріальних дій.

Нотаріуси, включені до переліку, отримали право в умовах воєнного стану посвідчувати:

- договори щодо відчуження, поділу (виділу) нерухомого майна;
- спадкові договори;
- договори іпотеки, про заміну кредитора (відступлення прав вимоги) за кредитним договором та/або договором іпотеки, задоволення вимог іпотекодержателя, встановлення довірчої власності на нерухоме майно;
- договори про визначення розміру часток у праві спільної власності, поділу спільного майна подружжя (виділу з нього);
- договори позички, найму (оренди), лізингу будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) на строк не менш як три роки;
- договори відчуження цінних паперів, корпоративних прав, у тому числі договорів про внесення змін до таких договорів або їх розірвання (припинення);
- довіреності на право розпорядження нерухомим майном, управління і розпорядження цінними паперами, корпоративними правами, на право доступу до індивідуального банківського сейфа;
- засвідчувати справжність підпису на актах приймання-передачі частки (частини частки) у статутному (складеному) капіталі (статутному фонді) юридичної особи;
- видавати свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя (колишнього з подружжя) на підставі їх спільної заяви, свідоцтва про придбання майна з прилюдних торгів (електронних аукціонів), у тому числі тих, що не відбулися.

Нотаріуси, включені до переліку із застереженням про заборону вчинення ними окремих нотаріальних дій, мають право вчиняти виключно

нотаріальні дії щодо цінного майна, на які не поширюються такі застереження.

Мін'юст звертає увагу, що перелік буде постійно оновлюватися.

Посилання на Наказ:

https://ips.ligazakon.net/document/view/mus37257?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01

Затверджено наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Переліку нотаріальних документів, які формуються з електронним ідентифікатором» № 823/38159 від 22.07.2022 р.

Затверджено Перелік нотаріальних документів, які формуються з електронним ідентифікатором.

За допомогою Єдиної державної електронної системи е-нотаріату з електронним ідентифікатором формуються такі нотаріальні документи:

- довіреність;
- договір оренди транспортних засобів;
- заповіт;
- заява, на якій нотаріусом засвідчується справжність підпису.

НОВИНИ РИНКУ

Пам'ятна монета "Єлизавета Ярославна" вводитьсь в обіг із 28 липня 2022 року

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/pamyatna-moneta-yelizaveta-yaroslavna-vvoditsya-v-obig-iz-28-lipnya-2022-roku>

Банки очікують поступового відновлення попиту на корпоративні кредити та швидшого – на споживчі – Опитування про умови банківського кредитування

У II кварталі банки констатували посилення негативного впливу війни на показники кредитування: респонденти відзначили погіршення якості кредитів, незмінність помірного попиту на кредити з боку бізнесу та скорочення попиту з боку населення, посилення стандартів кредитування та зниження рівня схвалення заявок. Банки очікують помірне відновлення попиту на кредити й надаліпрогнозують посилення всіх видів ризиків.

Попит на кредити є низьким, стандарти кредитування ще більше посилюються

У квітні–червні 2022 року інтерес позичальників до бізнес-кредитів суттєво не змінився. Як і у I кварталі, потреба в оборотному капіталі, реструктуризації боргу та внутрішньому фінансуванні підсилювали попит. Частково відновився попит на гривневі та короткострокові позики, більшою мірою для МСП.

Більшість банків вдруге поспіль повідомили про посилення стандартів корпоративного кредитування, більшою мірою для довгострокових, валютних кредитів та позик великому бізнесу.

Попит населення на кредити скорочувався через погіршення споживчих настроїв. Зниження попиту на іпотеку оновило історичний антирекорд унаслідок скорочення заощаджень домогосподарств та невтішних перспектив ринку нерухомості.

Стандарти кредитування домогосподарств посилюються другий квартал поспіль.

Учасники опитування відзначили зростання всіх видів ризиків у II кварталі 2022 року, найпомітніше – кредитного й операційного, як і квартал тому.

Банки стримано оцінюють перспективи кредитування

У наступні 12 місяців більшість респондентів прогнозують скорочення обсягів як корпоративного, так і роздрібного кредитування. Водночас

оцінки перспектив відновлення споживчого кредитування дещо покращилися порівняно з попереднім кварталом.

Банки вважають, що якість кредитного портфеля погіршиться.

Респонденти очікують скорочення фондування в наступні 12 місяців, проте мають оптимістичніші порівняно з I кварталом оцінки перспектив залучення коштів населення.

У найближчі три місяці банки прогнозують, що усі види ризиків надалі посилюватимуться.

Довідково

Національний банк України публікує "Опитування про умови банківського кредитування" щокварталу. Мета опитування – поглибити розуміння стану й тенденцій розвитку кредитного ринку Національним банком та учасниками банківського сектору. Звіт містить узагальнені оцінки й прогнози змін стандартів та умов кредитування корпоративного сектору і домогосподарств, змін кредитного попиту тощо.

Поточне опитування проводилося з 28 червня до 12 липня 2022 року серед кредитних менеджерів 27 банків, частка яких у загальному обсязі активів банківської системи становить 94%. Результати опитування відображають думку респондентів і не є оцінками чи прогнозами Національного банку України.

Національний банк України високо цінує участь банків у опитуванні в умовах воєнного стану.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-ochikuyut-postupovogo-vidnovlennya-popituna-korporativni-krediti-ta-shvidshogo--na-spojivchi--opituvannya-pro-umovi-bankivskogo-kredituvannya>

Виплати за погашеннями внутрішніх боргових інструментів із початку повномасштабної війни на 34,1 млрд грн перевищують запозичення на аукціонах із продажу ОВДП – депозитарій НБУ

З початку повномасштабного нападу росії на Україну обсяг сплачених Урядом України коштів за погашеннями внутрішніх боргових інструментів на 34 128,5 млн грн перевищує обсяг залучених коштів до державного бюджету на аукціонах із продажу ОВДП. Про це свідчать дані депозитарію НБУ.

Так, упродовж п'яти місяців повномасштабної війни уряд спрямував на погашення ОВДП 105 798,4 млн грн, 1 539,4 млн дол. США та 168,0 млн євро. Водночас залучено від розміщення нових боргових інструментів на внутрішньому ринку близько 87 759,6 млн грн, 858,7 млн дол. США та 283,4 млн євро.

Якщо в березні обсяг отриманих урядом коштів на аукціонах із продажу ОВДП на 10 664,8 млн грн перевищував суму погашень за цими інструментами, то надалі сальдо внутрішніх боргових операцій уряду стало від'ємним. Зокрема:

- у квітні суми погашень внутрішніх боргових інструментів на 2 850,5 млн грн перевищували розмір запозичень на аукціонах із продажу ОВДП;
- у травні – на 411,0 млн грн;
- у червні – на 20 997,2 млн грн;
- з 1 до 24 липня (включно) – на 20 534,7 млн грн.

На попередньому аукціоні з продажу військових ОВДП, що відбувся 19 липня 2022 року, Міністерство фінансів розпочало підвищення ставок за гривневими ОВДП – ставки за річними гривневими облігаціями зросли до 14%. Водночас дохідність за рештою гривневих облігацій не змінилася і становила 9,5%, 10% та 11,5% річних для паперів із терміном погашення 3 місяці, 6 місяців та 1,5 роки відповідно.

Ставки за доларовими військовими ОВДП підвищено з 12 липня до 3,5%, 4,0% та 4,5% річних (термін погашення – 3 місяці, 6 місяців і 1 рік відповідно). Натомість дохідність військових ОВДП, номінованих у євро, з початку повномасштабної війни не змінювалися і становить 2,5% річних (термін погашення – 3 місяці, 9 місяців та 1 рік).

Нижче розміщено детальну статистику депозитарію НБУ виключно щодо військових ОВДП.

Станом на 25 липня 2022 року найбільший портфель відповідних цінних паперів утримують банки – первинні дилери.

Другим за обсягом є портфель військових облігацій, сконцентрований громадянами та бізнесом України. Він становить:

- 12 086,2 млн грн (14,1% від загального обсягу придбаних військових ОВДП, номінованих у гривні);
- 167,7 млн дол. США (19,4% від загального обсягу військових ОВДП, номінованих у дол. США);
- 136,6 млн євро (48,6% від загального обсягу ОВДП, номінованих у євро).

У власності нерезидентів перебуває військових облігацій на понад 1 401,8 млн грн.

Детальніша статистика щодо військових облігацій розміщена за [посиланням](#). Дані в таблиці наведені за номінально-амортизаційною вартістю.

Нагадуємо, що доєднатися до купівлі військових облігацій та [підтримати в такий спосіб фінансову оборону України](#) може кожен.

Довідково

Національний банк 22 березня 2022 року розпочав публікацію статистики депозитарію НБУ щодо військових облігацій на щотижневій основі. За наведеними нижче посиланнями можна переглянути дані станом на:

- [21 березня 2022 року;](#)
- [28 березня 2022 року;](#)
- [04 квітня 2022 року;](#)
- [11 квітня 2022 року;](#)
- [18 квітня 2022 року;](#)
- [25 квітня 2022 року;](#)
- [02 травня 2022 року;](#)
- [09 травня 2022 року;](#)
- [16 травня 2022 року;](#)
- [23 травня 2022 року;](#)
- [30 травня 2022 року;](#)
- [06 червня 2022 року;](#)
- [13 червня 2022 року;](#)
- [20 червня 2022 року;](#)
- [27 червня 2022 року;](#)
- [04 липня 2022 року;](#)
- [11 липня 2022 року;](#)
- [18 липня 2022 року.](#)

Різницю між залученими коштами на аукціонах із продажу військових облігацій та обсягом виплачених коштів за внутрішніми борговими інструментами наведено в еквіваленті до долара США за офіційним курсом Національного банку України.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/viplati-za-pogashennyami-vnutrishnih-borgovih-instrumentiv-iz-pochatku-povnomasshtabnoyi-viyni-na-341-mlrd-grn-perevischuyut-zapozichennya-na-auktsionah-iz-prodaju-ovdp--depozitariy-nbu>

Мальовничі поля, лелеки та вишиванка: українці обрали кращу монету 2021 року

За результатами відкритого голосування за кращу монету 2021 року в усіх трьох номінаціях – "Краще розкриття теми", "Краще художнє рішення", "Найпопулярніша монета" – перемогла пам'ятна монета з нейзильберу номіналом 5 гривень – "До 30-річчя незалежності України".

Ця монета присвячена доленосній події, що відбулася 24 серпня 1991 року, коли Верховна Рада України ухвалила історичний документ – Акт проголошення незалежності України.

Символічно, що в час, коли наша країна кров'ю на полі бою відстоює своє право на свободу і незалежність, саме ця монета знайшла найбільший відгук серед українців.

Композиція на монеті зображує Україну: безкрайні мальовничі поля у вигляді стилізованих орнаментів, над якими летять лелеки, та зображення кольорової вишиваної стрічки, що символізує код нації і нагадує ДНК.

Автором ескізу цієї монети став відомий український художник Олег Шупляк. Широку популярність здобула його серія картин "Двовзори" –

авторська назва картин-ілюзій із подвійним змістом (за мотивами однієї з таких картин і створено реверс монети-переможниці).

Скульптор монети – Володимир Атаманчук; програмне моделювання здійснив Юрій Лук'янов (працівники Банкнотно-Монетного двору НБУ).

Нагадаємо, що конкурс "Краща монета року України" проводиться щорічно з 2005 року. Цьогоріч конкурс тривав із 20 червня до 04 липня 2022 року.

Довідково

За підсумками конкурсу "Краща монета року України" за 2020 рік перемогу отримали:

- в номінації "Краща монета року" – набір із дев'яти пам'ятних монет "Енеїда" [срібло, номінал 10 гривень (кожна)]. Автори ескізів цих монет-переможниць – художники: Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук; скульптори: Анатолій Демяненко, Роман Чайковський, Володимир Атаманчук; програмне моделювання – Віталій Андріянов;

- у номінації "Краще розкриття теми" – пам'ятна монета "Передова" (нейзильбер, номінал 5 гривень). Автори ескізів монети: Нікіта Тітов (автор ідеї), Святослав Іваненко; скульптор – Святослав Іваненко; програмне моделювання – Юрій Лук'янов.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/malovnichi-polya-leleki-ta-vishivanka-ukrayintsi-obrali-kraschu-monetu-2021-roku>

В Україні стартувала Всеукраїнська інформаційна кампанія із захисту прав споживачів кредитних послуг "Знай свої права: кредити"

Сьогодні стартувала Всеукраїнська інформаційна кампанія із захисту прав споживачів фінансових послуг "Знай свої права: кредити", яку проводить Національний банк України.

Вона стане продовженням першої подібної кампанії, яку Національний банк проводив у 2021 році, і триватиме у липні–жовтні 2022 року в усіх регіонах України.

Ключове завдання та мета кампанії – захист прав позичальників та поліпшення знань споживачів про кредитні послуги.

Важливим напрямом кампанії стане роз'яснення населенню таких питань: на що звертати увагу під час оформлення кредиту, що таке кредитні канікули та реструктуризація, які їхні умови та порядок оформлення. Також Національний банк разом із партнерами розповість, як перевірити кредитну історію та що робити в разі порушення кредитором чи колектором вимог до етичної поведінки під час взаємодії зі споживачем.

Поліпшення знань та навичок у сфері кредитних послуг допоможе українцям краще зрозуміти свої права як позичальників та ухвалювати зважені фінансові рішення.

"Ми впевнені, що поінформовані споживачі кредитних послуг – більш захищені від фінансових ризиків. Вони краще розуміються у фінансових послугах, приймають усвідомлені фінансові рішення і можуть виваженіше розпоряджатися грошима. Як наслідок, їхнє матеріальне становище буде покращуватися, а це сприятиме зростанню добробуту нашої країни. Саме тому для Національного банку є важливим питання обізнаності споживачів в умовах надання кредитних послуг", – прокоментував заступник Голови Національного банку України Ярослав Матузка.

Він додав, що під час війни кредитування має свої особливості. З одного боку, знизився апетит банків до ризику, з іншого – зменшився кредитний попит населення. Для відновлення роздрібного кредитування, яке сприяє підвищенню споживання, а відповідно й розвитку економіки, потрібно, щоб споживачі кредитних послуг чітко усвідомлювали свої права та зобов'язання перед фінансовою установою та були здатні обслуговувати кредити навіть у разі непередбачуваних ситуацій.

"Звернення споживачів до регулятора щодо правовідносин за кредитними договорами, а також щодо неетичної поведінки осіб під час стягнення простроченої заборгованості становлять левову частину скарг на банки та небанківські фінансові установи. Споживче кредитування у своїй суті несе в собі підвищені ризики саме для споживача, який часто не усвідомлює повну вартість кредиту та свою відповідальність за договором. Саме тому ми приділяємо особливу увагу цьому напрямку. Прийняття та удосконалення існуючих нормативно-правових актів, спрямованих на захист прав споживачів, а також пильний нагляд за діяльністю учасників ринку кредитування дають змогу попередити порушення та нормалізувати процеси, але попереду все ще багато роботи", – зазначила начальниця Управління захисту прав споживачів фінансових послуг НБУ Ольга Лобайчук.

За її словами, споживачі завжди повинні відповідально приймати рішення щодо укладення договору кредитування, а кредитори прозоро та якісно доносити інформацію про повну вартість та умови послуги.

У межах кампанії Національний банк запускає [спеціальну вебсторінку \(лендинг\) "Знай свої права: кредити"](#) з детальною інформацією про кредитні послуги.

Кампанія відбувається за підтримки міжнародних партнерів – Міжнародної фінансової корпорації (IFC) у партнерстві з Державним секретаріатом Швейцарії з економічних питань (SECO) та Фондом ефективного врядування Уряду Великої Британії в Україні, а також проекту технічної допомоги Європейського Союзу "Посилення регулювання та нагляду за небанківським фінансовим ринком" (EU-FINREG).

Нагадаємо, Національний банк у травні 2022 року з метою підтримки захисників і захисниць України надіслав лист Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики Верховної Ради України

з пропозицією внести зміни до Закону України "Про споживче кредитування". Національний банк запропонував заборонити кредиторам та колекторським компаніям вживати заходи з повернення простроченої заборгованості щодо захисників України. Наразі відповідний законопроект №7414 "Про внесення змін до Закону України "Про споживче кредитування" щодо врегулювання простроченої заборгованості на період дії воєнного, надзвичайного стану" прийнято 8 липня цього року Верховною Радою України в першому читанні.

Довідково

Генеральні партнери:

Міністерство оборони України, Міністерство юстиції України, Система безоплатної правової допомоги, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, Незалежна асоціація банків України.

Інформаційні партнери:

ПриватБанк, Ощадбанк, Укрексімбанк, Райффайзен Банк, Укргазбанк, Альфа-Банк, ПУМБ, Укрсиббанк, ОТП Банк, Креді Агріколь Банк, Універсал Банк, Таскомбанк, Банк Кредит Дніпро, Акордбанк, Банк Альянс, МТБ Банк, Ідея Банк, Правекс Банк, Комерційний Індустріальний Банк, Банк Січ, Банк Львів, Банк Глобус, Індустріалбанк, Конкорд Банк, Банк Кліринговий Дім, Банк інвестицій та заощаджень, Радабанк, Айбокс Банк, Кристал Банк, Банк Форвард, Банк Грант, УкрБудІнвестБанк, Мотор-Банк, Агропросперіс Банк, Перший Інвестиційний Банк, Асвіо Банк, Банк Український капітал, МетаБанк, Комінвестбанк, Полікомбанк, Європейський Промисловий Банк, Банк Траст-Капітал, БТА Банк, Всеукраїнська Асоціація Фінансових Компаній, Українське бюро кредитних історій.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/v-ukrayini-startovala-vseukrayinska-informatsiyna-kampaniya-iz-zahistu-prav-spojivachiv-kreditnih-poslug-znay-svoyi-prava-kreditu>

Департамент методології регулювання діяльності небанківських фінансових установ Національного банку очолив Сергій Савчук

За результатами відкритого конкурсного відбору на посаду директора Департаменту методології регулювання діяльності небанківських фінансових установ Національного банку України з 26 липня 2022 року призначений Сергій Савчук.

До сфери відповідальності новопризначеного директора належатиме, зокрема:

- розроблення пропозицій до законодавчих актів України у сфері державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг;
- підготовка нормативно-правових та розпорядчих актів НБУ у сфері державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг відповідно до законодавства України.

Департамент методології регулювання діяльності небанківських фінансових установ належить до вертикалі підпорядкування "Монетарна стабільність", куратором якого є заступник Голови Національного банку України Сергій Ніколайчук.

"Уже два роки поспіль ми наполегливо працюємо над удосконаленням регулювання ринку небанківських фінансових послуг, робимо цей ринок здоровішим та стійкішим. Це було б неможливо без високопрофесійної та відповідальної команди, яка самовіддано реалізує це завдання. Сьогодні я щиро радий вітати Сергія Савчука, який очолить Департамент методології регулювання діяльності небанківських фінансових установ та продовжить втілювати наше бачення щодо формування ефективного та прозорого регуляторного поля шляхом розроблення законодавчих пропозицій та нормативно-правових актів НБУ", – прокоментував Сергій Ніколайчук.

Довідково

Сергій Савчук – фаховий юрист фінансового сектору, має більш ніж 15-річний досвід роботи у фінансовій сфері, зокрема 8 років працював на керівних посадах.

Сергій Савчук приєднався до команди Національного банку в червні 2016 року. За цей час він пройшов шлях від начальника відділу моніторингу структур власності банків Департаменту реєстраційних питань та ліцензування до заступника директора Департаменту ліцензування, в червні 2020 року призначений заступником директора департаменту – начальником управління загальної методології регулювання ринків небанківських фінансових послуг Департаменту методології регулювання діяльності небанківських фінансових установ. Тривалий час виконував обов'язки директора цього департаменту.

До роботи в Національному банку працював керівником програм із правових питань та практик АТ "Райффайзен Банк Аваль", розпочав кар'єру як юрист адвокатського об'єднання "Василь Кісіль і Партнери".

Сергій Савчук закінчив Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка: диплом бакалавра за напрямом підготовки "Міжнародні відносини" (кваліфікація: фахівець з міжнародного права) та диплом магістра з відзнакою за спеціальністю "Міжнародне право" (кваліфікація: юрист-міжнародник, перекладач з англійської мови). Має науковий ступінь кандидата юридичних наук.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/departament-metodologiyi-regulyuvannya-diyalnosti-nebankivskih-finansovih-ustanov-natsionalnogo-banku-ocholiv-sergiy-savchuk>

Національний банк захищає в суді правомірність рішення про застосування заходів впливу до ПуАТ "КБ "АКОРДБАНК"

Національний банк оскаржив у касаційному порядку судові рішення Окружного адміністративного суду міста Києва та Шостого апеляційного адміністративного суду стосовно скасування рішення регулятора про накладення [штрафу](#) на ПуАТ "КБ "АКОРДБАНК" у розмірі 300 000,00 грн за порушення у сфері фінансового моніторингу.

Нагадаємо, що в липні 2020 року Національний банк застосував до ПуАТ "КБ "АКОРДБАНК" зазначений штраф за порушення вимог пункту 72 розділу V Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 26 червня 2015 року № 417 *, у частині нездійснення банком належного аналізу фінансових операцій своїх клієнтів.

Крім того, інформуємо, що рішення Національного банку про накладення у січні 2020 року штрафу на цей банк у розмірі 2 313 086,75 грн скасовано в судовому порядку.

Нагадуємо, що регулятор застосував цей захід впливу за неналежне забезпечення діяльності внутрішньобанківської системи запобігання легалізації кримінальних доходів/фінансуванню тероризму (зокрема системи управління ризиками легалізації кримінальних доходів/фінансування тероризму), неналежне виконання обов'язку здійснювати, зокрема, вивчення клієнтів (їхніх представників) та аналіз їхніх фінансових операцій.

Так, Окружний адміністративний суд міста Києва у задоволенні позовних вимог банку до Національного банку відмовив повністю.

Проте Шостий апеляційний адміністративний суд скасував вищезазначене рішення Окружного адміністративного суду міста Києва та ухвалив нове рішення про задоволення позовних вимог ПуАТ "КБ"АКОРДБАНК", яке залишено без змін Верховним Судом.

* Діяло на дату вчинення порушень, втратило чинність 22.05.2020.

Посилання на новину:

https://bank.gov.ua/ua/news/all/Natsionalnyy_bank_zakhyshchaye_v_sudi_pravomirnist_rishennya_pro_zastosuvannya_zakhodiv_vplyvu_do_PuAT_KB_AKORDBANK

Верховний Суд підтвердив законність дій Національного банку під час проведення інспекційної перевірки ПриватБанку у жовтні 2016 року

Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду 26 липня 2022 року скасував рішення судів попередніх інстанцій про визнання протиправними розпорядження Національного банку про організацію інспекційної перевірки ПАТ КБ "ПриватБанк" і дій регулятора під час її проведення в жовтні 2016 року та закриття провадження у справі в частині оскарження зазначеного розпорядження.

Водночас у іншій частині позовних вимог щодо оскарження дій регулятора під час проведення інспекційної перевірки ухвалено рішення про відмову в задоволенні позову.

"Національний банк вітає рішення Верховного Суду, яким підтверджено законність дій регулятора під час проведення інспекційної

перевірки ПриватБанку у жовтні 2016 року напередодні націоналізації", – зазначив начальник управління претензійно-позовної роботи Юридичного департаменту Національного банку Віктор Григорчук.

Нагадаємо, в жовтні 2016 року Національний банк розпочав позапланову інспекційну перевірку ПриватБанку, під час якої були виявлені значні порушення законодавства. Зокрема, щодо того, що капітал банку має "від'ємне" значення.

Підконтрольна колишнім акціонерам ПриватБанку кіпрська компанія Triantal Investments Ltd у травні 2017 року оскаржила розпорядження Національного банку про організацію інспекційної перевірки банку та дії регулятора під час її проведення.

Окружний адміністративний суд міста Києва 2 березня 2018 року ухвалив рішення, яким позовні вимоги вищезазначеної компанії задоволено повністю. Це рішення суду було залишене без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду 13 травня 2019 року. Не погодившись із такими судовими рішеннями, Національний банк оскаржив їх у Верховному Суді, який підтримав правову позицію регулятора.

Довідково

Перехід ПриватБанку у власність держави відбувся відповідно до ст. 41¹ Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб". Це рішення дало змогу уникнути системних ризиків для банківського сектору та стало запорукою збереження фінансової стабільності у країні.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/verhovniy-sud-pidtvdiv-zakonnist-diy-natsionalnogo-banku-pid-chas-provedennya-inspektsiynoyi-perevirki-privatbanku-u-jovtni-2016-roku>

Національний банк випускає колекційний набір монет, присвячений Збройним Силам України

Національний банк України 27 липня 2022 року випускає колекційний набір монет, присвячений вшануванню мужності, героїзму, нескореності, волелюбності, самовідданості захисників незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України.

Про монети набору

До набору входить дев'ять пам'ятних монет спеціальних випусків серії "Збройні Сили України". Це – монети, уведені в обіг у 2018 – 2020 роках. Кожна з них має номінал 10 гривень.

Вони виготовлені зі сплаву на основі цинку з покритвом нікелем, категорія якості карбування – "анциркулейтед", маса – 12,4 г (кожної), діаметр – 30,0 мм (кожної), гурт монет – рифлений.

До набору увійшли такі монети:

- “Захисникам Донецького аеропорту” – присвячена “кіборгам” – захисникам Донецького аеропорту, які його обороняли протягом 242 днів, що стало символом нескореності в боротьбі за територіальну цілісність України;

- “День українського добровольця” – присвячена учасникам добровольчих формувань, які стали гордістю українського народу;

- “100-річчя створення Українського військово-морського флоту” – присвячена 100-річчю створення Українського військово-морського флоту;

- “Учасникам бойових дій на території інших держав” – присвячена українським військовим фахівцям – учасникам багатьох миротворчих місій;

- “На варті життя” – присвячена військовим медикам, чия професія поєднує в собі медичні та військові знання, і які щодня рятують життя захисників, здійснюють подвиг милосердя, мужності й стійкості;

- “КрАЗ-6322 “Солдат” – присвячена багатоцільовому повнопривідному автомобілю, призначеному для транспортування особового складу, різних вантажів військових частин, підрозділів спеціального призначення і миротворчих сил ООН;

- “Повітряні Сили Збройних Сил України” – присвячена одному з носіїв бойового потенціалу, потужному і технологічному виду ЗСУ, який є одним із головних інструментів стримування військової агресії проти України;

- “День пам’яті полеглих захисників України” – присвячена увічненню героїзму і вшануванню пам’яті військовослужбовців та учасників добровольчих формувань, які віддали життя в боротьбі за Україну;

- “Державна прикордонна служба України” – присвячена правоохоронному органу спеціального призначення, на який покладаються завдання щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні.

Про реалізацію набору

Придбати цей набір можна буде в банків-дистриб’юторів із продажу пам’ятних монет та сувенірної продукції: АТ АБ “УКРГАЗБАНК”, АТ “АБ “РАДАБАНК”, АТ “ТАСКОМБАНК”, АТ КБ “ПриватБанк”.

Вартість такого набору монет становитиме 284 гривні.

Тираж набору – 15 000 штук.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-vipuskaye-kolektsiyinyi-nabir-monet-prisvyacheniy-zbroynim-silam-ukrayini>

Банки прогнозують незмінність обсягів фондування за їхнього суттєвого здорожчання – результати Опитування про банківське фондування

У II кварталі 2022 року обсяги депозитів, за оцінками банків, збільшилися. Їхня вартість зросла через здорожчання корпоративних та оптових залучень. Надалі знижувалася частка зобов'язань в іноземній валюті та скоротилася загальна строковість депозитів. Обсяг капіталу за останні 12 місяців збільшився, водночас понад 60% банків очікують зменшення обсягу капіталу в наступні 12 місяців.

Обсяги фондування, попри війну, зросли, строковість – скоротилася

Банки загалом позитивно оцінили динаміку фондування у квітні – червні 2022 року: про зростання обсягів коштів корпорацій повідомили 72% респондентів, що більш як удвічі перевищує показник попереднього кварталу. Обсяги коштів домогосподарств збільшилися переважно у великих банків. Натомість скоротилися обсяги оптового фондування, до якого належить рефінансування НБУ.

У III кварталі фінустанови не прогнозують суттєвих змін обсягів залучень. Вони очікують помірно зростання депозитів населення та корпорацій, водночас розраховують на подальше зниження обсягів оптового фондування.

Середня вартість зобов'язань у II кварталі зросла. У найближчі три місяці банки прогнозують суттєве зростання вартості залучень від корпорацій і домогосподарств, ціна оптового фондування зростатиме помірніше.

Триває тренд дедоларизації залучень. Строковість залучених коштів скоротилася у 81% опитаних. У III кварталі банки очікують продовження цих тенденцій.

Фінустанови прогнозують зменшення обсягу та суттєве здорожчання капіталу

За останній рік капітал зріс у більшості банків. 63% фінустанов прогнозують зменшення обсягу капіталу в найближчі 12 місяців, переважно внаслідок очікуваних збитків та негативних змін в економіці. У I кварталі таких було 81%, тож очікування банків відносно зміни капіталу стали дещо оптимістичнішими.

Банки зазначили, що вартість капіталу в середньому дещо збільшилася, і очікують здорожчання капіталу надалі.

Довідково

«Опитування про банківське фондування» проводилося з 28 червня до 12 липня 2022 року серед 27 менеджерів банків, відповідальних за управління пасивами. Частка опитаних фінустанов становить 94% у загальному обсязі активів банківської системи. Звіт охоплює узагальнені оцінки та очікування респондентів про обсяги, вартість, строковість різних видів фондування та капіталу банку, а також чинників, що впливають на ці показники. Результати опитування відображають думку респондентів і не є оцінками чи прогнозами Національного банку України. Наступне опитування про банківське фондування стосовно очікувань на IV квартал буде опубліковане в жовтні 2022 року.

Національний банк України високо цінує участь банків у опитуванні в умовах воєнного стану.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-prognozuyut-nezminnist-obsyagiv-fonduvannya-za-yihnego-suttyevogo-zdorjchannya---rezultati-opituvannya-pro-bankivske-fonduvannya>

Урегулювання простроченої заборгованості щодо споживачів-військовослужбовців та їхніх родичів здійснюватиметься з дотриманням додаткових вимог до етичної поведінки

Національний банк України вітає внесення змін до Закону України «Про споживче кредитування» щодо особливостей врегулювання простроченої заборгованості на період дії воєнного стану в Україні. Цими змінами на період дії воєнного стану та упродовж трьох місяців після його припинення або скасування банки, небанківські фінансові установи та колекторські компанії під час врегулювання простроченої заборгованості зобов'язані дотримуватися додаткових вимог щодо етичної поведінки, зокрема не взаємодіяти за власною ініціативою зі споживачем, що належить до захищеної категорії, та з його близькими особами.

До категорії захищених осіб віднесено:

- військовослужбовців Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, які проходять військову службу на території України;

- військовослужбовців, які стали особами з інвалідністю внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням військової служби, чи внаслідок захворювання після звільнення їх з військової служби, пов'язаного з проходженням військової служби;

- членів сімей військовослужбовців, які загинули, померли чи пропали безвісти;

- осіб – які перебувають у полоні; з якими втрачено зв'язок; зниклих безвісти.

Якщо такі особи не бажають під час дії воєнного стану та протягом 90 днів із дня його припинення або скасування отримувати в будь-який спосіб нагадування про необхідність сплати чергового платежу за кредитом, їм (або їхнім близьким особам) слід:

- повідомити про це свого кредитодавця, нового кредитора, колекторську компанію;

- надати йому копії відповідних підтвердних документів про свою належність до захищеної категорії.

Водночас споживач, який втратив належність до захищеної категорії, зобов'язаний повідомити про це кредитодавця, нового кредитора протягом 30 календарних днів із дня втрати належності до цієї категорії.

Щоб процес комунікації був максимально зручним і простим для споживачів, кредитодавці зобов'язані розмістити на головній сторінці свого вебсайту адресу електронної пошти, місцеперебування та номер телефону (гарячої лінії, контакт-центру), за якими приймаються повідомлення від захищених категорій споживачів.

У разі виявлення порушення таких норм регулятор застосовуватиме визначені законодавством заходи впливу в частині дотримання вимог щодо взаємодії зі споживачами під час врегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки).

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/uregulyvannya-prostrochenoyi-zaborgovanosti-schodo-spojivachiv-viyskovoslujbovtsiv-ta-yihnih-rodichiv-zdiysnyuvatimetsya-z-dotrimannyam-dodatkovih-vimog-do-etichnoyi-povedinki>

Національний банк вітає ухвалення закону, спрямованого на підтримання стабільності фінансового сектору України під час війни

Національний банк вітає ухвалення Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей діяльності фінансового сектору у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні».

Війна спричинила безпрецедентні умови, в яких опинився фінансовий сектор України. Ухвалення нового закону – важливий крок для підтримання його стабільності.

По-перше, Національному банку надано більше повноважень. Зокрема, під час особливого періоду, що включає період дії воєнного стану та період відбудови після закінчення воєнних дій, регулятор вестиме рахунки державних органів, призначені для забезпечення потреб держави у відсічі збройної агресії проти України та ліквідації її наслідків, а також для благодійних пожертв та гуманітарної допомоги.

По-друге, зосереджено увагу на ринку кредитних спілок, який суттєво постраждав від війни. Так, запроваджується можливість тимчасового зупинення діяльності кредитної спілки у зв'язку з воєнним станом та її подальшого відновлення. Відповідні рішення ухвалюватимуться спостережною радою кредитної спілки. Такий крок дозволить попередити кризу неплатоспроможності на ринку, а вкладникам кредитних спілок зберегти свої заощадження.

По-третє, для підтримання стабільності на страховому ринку спрощено процедури прийняття рішень щодо можливості залучення вільних до розміщення коштів централізованих страхових резервних фондів, створених при Моторному (транспортному) страховому бюро України, для придбання облігацій внутрішньої державної позики «Військові облігації».

По-четверте, оскільки реструктуризація кредитів зараз є найдієвішим механізмом вирішення проблем із погашенням кредитів як для банків, так і для їхніх клієнтів, продовжено термін дії Закону України «Про фінансову реструктуризацію» до 1 січня 2028 року.

По-п'яте, відтерміновано введення в дію Закону України «Про платіжні послуги» з 1 серпня на 1 грудня 2022 року.

По-шосте, скасовано вимогу гарантування грошових вимог та прав на вимоги виконання договірних зобов'язань першокласними банками для цілей іноземного інвестування. Сьогодні важливо прирівняти ці вимоги до вимог, передбачених загальним законодавством для національних інвесторів. Ця норма сьогодні фактично не працює. Однак, вона може завадити реструктуризації боргів підприємців шляхом їхнього трансформування у внески до статутних капіталів за згодою кредитора. Скасування зазначеної вимоги сприятиме зниженню боргового навантаження на суб'єкти господарювання.

Ці та інші зміни, запроваджені ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей діяльності фінансового сектору у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні», нададуть фінансовому сектору України стійкості та допоможуть впоратися із викликами війни.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-vitaye-uhvalennya-zakonu-spryamovanogo-na-pidtrimannya-stabilnosti-finansovogo-sektoru-ukrayini-pid-chas-viyini>

Національний банк відкритий до діалогу з волонтерами та працює над розробленням рішень для врегулювання питань їхньої діяльності

Пріоритет Національного банку України в умовах війни – забезпечення фінансової та курсової стабільності в Україні. Це – необхідне підґрунтя для стійкої роботи економіки та безперебійної роботи усієї фінансової системи країни, що важливо для підтримання обороноздатності нашої держави.

З цією метою Національний банк з початку повномасштабного нападу росії на Україну запровадив валютні обмеження та оновлює їх відповідно до нових викликів для фінансової системи. Заходи захисту на валютному ринку дають змогу утримувати резерви на тих рівнях, які є достатніми для забезпечення курсової та фінансової стабільності.

Ще одним пріоритетом Національного банку в умовах війни є забезпечення діяльності Збройних Сил України. Зокрема, НБУ в перші години війни створив [мультивалютний рахунок для збору коштів на потреби захисників України](#) та активно популяризує його як всередині країни, так і за кордоном, а також приділяє значну увагу потребам волонтерського руху.

Так, по-перше, Національний банк забезпечив можливість для юридичних осіб купувати валюту та переказувати її за кордон для придбання товарів військового призначення. До юридичних осіб належать як Благодійні фонди, так і ФОПи, що отримали дозвіл на здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Сьогодні кожен громадянин може зареєструвати ФОП через функціонал «Дії».

По-друге, урахуваючи запити волонтерів, з [4 квітня Національний банк](#) дозволив усім громадянам купувати валюту та переказувати її за кордон для купівлі товарів військового призначення. Ліміт на такі операції встановлено в розмірі 400 тис. грн (в еквіваленті) на місяць. Перелік товарів, які можна придбати на цю суму фізичній особі, визначався разом із банками та волонтерами. До нього належать засоби захисту, бронезилети, безпілотні апарати, каски, шоломи, військова та тактична форма, військове та тактичне взуття, захисний одяг, оптичні прилади для слідкування, безпілотні літальні апарати, спальні мішки, каримат, військові аптечки тощо.

Крім того, громадяни й надалі мають змогу купувати товари за кордоном без обмежень, використовуючи валютні платіжні картки українських банків.

Водночас Національний банк розуміє, що в окремих ситуаціях традиційні шляхи закупівлі товарів військового призначення ускладнилися після введення ліміту для розрахунків за кордоном із гривневих платіжних карток українських банків. Зараз опрацьовуються інструменти для врегулювання таких ситуацій разом із банківською спільнотою, до обговорення яких банки залучатимуть волонтерів. Національний банк відкритий до діалогу і враховує отримані звернення від волонтерів.

Враховуючи тривалий характер війни і потреби в підтримці країни після Перемоги, Національний банк також звертає увагу на можливість волонтерів об'єднуватися у спільноти та реєструвати їх як фонди чи громадські об'єднання волонтерів або ж співпрацювати з уже існуючими й ефективними фондами для здійснення закупівель з їхньою допомогою. Така централізація закупівель має низку переваг, зокрема спільноти:

- дадуть змогу створити актуальну базу адресних потреб для їх систематизації та об'єднати їх в пули під час здійснення замовлень та доставки, що може сприяти зниженню витрат як на закупівлю, так і на логістику;

- сприятимуть спрощенню роботи як з акумуляції коштів, так і зі здійснення оплати.

Сьогодні в кожного українця одна мета – вигнати російських загарбників з України та відбудувати її після Перемоги. Кожен бореться на своєму фронті. Національний банк тримає фінансову оборону, щоб, попри руйнування, здійснені державою-терористом, Україна мала змогу уникнути гіперінфляції, руйнівного падіння національної валюти та банківської системи. НБУ робить все можливе, щоб українська економіка та фінансова система безперебійно працювали. Це необхідно для забезпечення загальної оборони країни.

Волонтерський рух, зі свого боку, об'єднав суспільство, створивши дієву мережу громадських ініціатив та об'єднань. Волонтери з перших днів війни взяли на себе вирішення найгостріших та найневідкладніших проблем країни під час війни. Сьогодні українці як ніколи мають бути об'єднаними, допомагати один одному, гідно чинити опір ворогу.

Довідково

Національний банк [21 липня 2022 року вжив додаткових заходів](#) для мінімізації втрати золотовалютних резервів України з метою підтримання стійкості економіки в умовах війни. Зокрема, установив щомісячний ліміт на розрахунки за кордоном із використанням гривневих платіжних карток у розмірі 100 тис. грн (в еквіваленті) з усіх рахунків клієнта в одному банку, відкритих у національній валюті.

Відповідне обмеження покликане мінімізувати можливості витрачання дефіцитних валютних ресурсів країни на неперіоритетні потреби, серед яких придбання коштовних предметів розкоші тощо, урахуваючи щомісячне зростання витрат на оплату товарів та послуг за кордоном.

Коли фізична особа купує товари за кордоном із гривневої картки, український банк, який випустив цю картку, має компенсувати міжнародній платіжній системі, що обслуговує цю операцію, еквівалент цієї суми у валюті. Відповідну іноземну валюту банк за гривні купує в Національного банку, який апелює коштами з міжнародних резервів, тому що обсяги надходження валютної виручки в країну поки є недостатніми навіть для забезпечення імпорту. Отже, встановлення ліміту захищатиме міжнародні резерви країни.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-vidkritiy-do-dialogu-z-volonterami-ta-pratsyuye-nad-rozroblennyam-rishen-dlya-vregulyuvannya-pitan-yihnoyi-diyalnosti>

НКЦПФР: Комунікація з регулятором: офіційна електронна скринька

НКЦПФР (Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку) звертає увагу учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків на зміни в доступних каналах комунікації з регулятором.

На початку військової агресії рф Комісія створила поштову скриньку nssmc.official@gmail.com як альтернативний канал для безперебійного

зв'язку з ринком в умовах активних бойових дій. Ця пошта використовувалася на одному рівні з офіційною – info@nssmc.gov.ua.

Зі зміною безпекової ситуації в столичному регіоні, Комісія переводить всю комунікацію на єдину офіційну адресу – info@nssmc.gov.ua. Просимо учасників ринків та всі зацікавлені сторони використовувати зазначений імейл для зв'язку із Комісією. Альтернативна скринька є деактивованою.

Повний перелік офіційних електронних адрес регулятора за напрямками можна знайти на сайті НКЦПФР в розділі «Контакти».

Посилання на новину:

<https://www.nssmc.gov.ua/komunikatsiia-z-rehulatorom-ofitsiina-elektronna-skrynka/>

Пам'ятна монета "Чорнобиль. Відродження. Ведмідь бурий" вводиться в обіг із 29 липня 2022 року

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/pamyatna-moneta-chornobil-vidrojdjennya-vedmid-buriy-vvoditsya-v-obig-iz-29-lipnya-2022-roku>

Обсяги безготівкових розрахунків в Україні зростають, попри війну

За травень 2022 року кількість операцій (безготівкових та отримання готівки) з використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, в Україні та за її межами становила 637 млн, а їхня сума – 573,7 млрд грн. Якщо порівняти з довоєнним січнем 2022 року, кількість операцій зменшилася несуттєво (на 3,4%), водночас їхня сума зросла майже на третину (на 31,5%).

Зокрема, в Україні упродовж травня 2022 року з використанням платіжних карток здійснено понад 582 млн операцій на суму близько 502,4 млрд грн. Це менше на 7,5% за кількістю та більше на 20,4% за сумою проти січня 2022 року.

За кордоном сума оплати товарів у платіжних терміналах торговельної мережі та отримання готівки в банкоматах з використанням платіжних карток у травні цього року становила 57,5 млрд грн (у січні – близько 7 млрд грн). Це пояснюється значною кількістю громадян, які вимушені були тимчасово виїхати з України через війну.

Що стосується безготівкових операцій із платіжними картками, у травні цього року, якщо порівняти з січнем, їхня кількість зменшилася лише на 2,3% – до 588 млн, а сума зросла на 43,0% – до 395,0 млрд грн.

Під час війни українці віддають перевагу безготівковим операціям

В умовах війни українці продовжували надавати перевагу безготівковим операціям із платіжними картками. Так, у травні 2022 року

частка безготівкових операцій із використанням платіжних карток за сумою становила майже 69% у загальному обсязі операцій із платіжними картками (у січні 2022 року цей показник становив 63%). Водночас частка за кількістю залишилася майже незмінною – 92% (за січень 2022 року – 91%). Тобто 92 зі 100 операцій із картками були безготівковими.

Аналіз розподілу безготівкових операцій за їхніми видами свідчить, що у травні 2022 року, як і раніше, найбільше операцій із використанням карток припадало:

- за кількістю – на розрахунки в торговельній мережі – 53,9% (або 317 млн). Їхня сума становила майже чверть від усіх безготівкових операцій (24,5%);

- за сумою – на перекази з картки на картку – 57% (або 225,2 млрд грн). Їхня кількість становила 14%.

Оплата товарів і послуг в Інтернеті у травні 2022 року становила трохи більше чверті за кількістю (27%) та шосту частину за сумою (16,2%) від усіх безготівкових операцій із платіжними картками. Це майже 64 млрд грн.

Середня сума однієї операції у травні 2022 року становила:

- в торговельній мережі – 306 грн (у січні 2022 року – 260 грн),
- з переказу з картки на картку – 2 709 грн (у січні 2022 року – 1507 грн),
- з оплати товарів та послуг у мережі “Інтернет” – 404 грн (у січні 2022 року – 392 грн).

Безконтактні платежі популярні серед українців

За підсумками травня 2022 року загальна кількість емітованих платіжних карток в Україні досягла 103,6 млн шт. Це на 13% більше порівняно з довоєнним січнем 2022 року.

Водночас у травні 2022 року порівняно з січнем цього року відбулося зменшення кількості платіжних карток, з якими щомісяця здійснювалися видаткові операції. Їхня кількість зменшилася на 11% – із 48,2 млн шт. у січні до 42,8 млн шт. у травні.

Попри скорочення загальної кількості безконтактних та токенизованих платіжних карток (на 6% та 15% відповідно), їхня популярність серед українців є дуже високою. Загальна частка безконтактних та токенизованих платіжних карток серед усіх активних карток становить 60% (цьогоріч у січні – 58%).

Загалом на сьогодні токенизованою є приблизно кожна шоста активна платіжна картка (на початку січня – приблизно кожна сьома); безконтактною – приблизно кожна друга (як і на початку січня).

Як наслідок, менше п'ятої частини операцій (18,2 % за сумою та 16% за кількістю) здійснювалася в торговельній мережі з фізичним зчитуванням даних із носія картки. Решта операцій були безконтактними (з безконтактною картою або за допомогою смартфонів та інших гаджетів). Їхня сума цьогоріч у травні становила 79,2 млрд грн.

Приймати безготівкові платежі можна без використання фізичних POS-терміналів

Через війну кількість активних POS-терміналів у торговельній та сервісній мережах у травні порівняно з січнем зменшилася на 13,7% (до 331,5 тис. шт.), а кількість банкоматів – на 16,6% (до 15,3 тис. шт.). Також скоротилася кількість пунктів продажу та надання послуг, які приймають платіжні картки, до 273,2 тис. – на 13%, якщо порівнювати травень із січнем.

Водночас для компенсації скорочення мережі POS-терміналів та зменшення витрат бізнесу на їхнє встановлення банки, платіжні системи та небанківські фінансові установи сьогодні пропонують низку технологічних рішень, що дають можливість приймати безготівкові платежі з використанням платіжних карток навіть без використання фізичних POS-терміналів. Це, зокрема, такі сервіси, як:

- POS PHONE – від Visa;
- «QR-код», «NFC-мітка», застосунок «Термінал» – від АТ КБ ПРИВАТБАНК;
- RaiPos – від АТ Райффайзен Банк;
- Smart Оп!лата – від АТ ПУМБ;
- STARKASA – від Київстар;
- ЖАБКА – від Mastercard;
- ОщадРАУ – від АТ ОЩАДБАНК;
- ПОРТМОНЕ – від ТОВ ФК МБК.

Довідково

Станом на 1 червня 2022 року в Україні зареєстровано 67 учасників карткових платіжних систем.

Посилання на новину:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/obsyagi-bezgotivkovih-rozrahunkiv-v-ukrayini-zrostayut-popri-viynu>